

11.2023
JG 27
#08

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

PHILIP DEWIT

**'Ik ga niet naar mijn werk,
ik ga naar mijn serre'**

GRENSGEBIEDEN

Van Bever naar Bever

**Economie
op mensenmaat**

LISBETH GRUWEZ EN VOETVOLK

**De dunne, spannende lijn
tussen dans en concert**

ROADTRIP LANGS DE STEENWEGEN

N1 Mechelen-Brussel

**Boerenstiel
vertoeft in
zwaar weer**

DE KETTING

Bruno Baudewyns (54) uit Wolvertem werd door Luc Vanden Bossche aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Baudewyns is actief in het verenigingsleven en is bankagent en verzekeringsmakelaar.

‘Menselijk contact is de rode draad’

Ik ben in Wolvertem opgegroeid’, zegt Bruno Baudewyns. ‘Ik ging in de Hoogstraat naar school en studeerde in Virgo Sapiens in Londerzeel. Hogere studies deed ik in de Ham (Thomas More) in Mechelen. Ik volgde de richting boekhouding-informatica en heb een diploma export en expeditie. Mijn vader Marcel is sinds 1969 verzekeringsmakelaar. Ik ben de tweede generatie, en ben nu 29 jaar bankagent van Crelan en onafhankelijk verzekeringsmakelaar.’

Baudewyns is actief in het verenigingsleven. ‘Ik ben zo’n zeven jaar voorzitter van Unizo Wolvertem. Samen met de gemeente organiseren we de avondmarkt en rommelmarkt. Daarnaast ben ik bestuurslid van de voetbalclub. Ik voetbalde er van mijn 7 tot 20 jaar en ook mijn drie zonen hebben er gespeeld. Verder zet ik mij in voor het goede doel. Dat doe ik als voorzitter van de Serviceclub Fifty One Brussel-Noord. Zo hebben we in vier scholen van de regio de actie tegen de lege brooddozen ondersteund. Daarvoor hielden we een inzameling bij vijftien bedrijven en zelfstandigen.’

Onderhoud kan beter

Baudewyns woont graag in Wolvertem. ‘Wolvertem is nog een groene en landelijke gemeente. Zo heb je het Neromhof, de Boskapel, het natuurgebied de Beemden en natuurlijk de Plantentuin Meise. Dat zijn enorme troeven voor onze gemeente.’

Hoe ze van die oubollige Plantentuin iets modern hebben gemaakt, is ongelooflijk. Wat volgens mij beter kan, zijn de fietspaden. Die laten op veel plaatsen te wensen over. Er ligt wel een fiets-o-strade langs de A12, maar langs de gemeentewegen is er nog veel werk aan de winkel. Ik vind ook dat de dorpscentra en gemeentewegen een beter onderhoud verdienen.’

Rijke cultuur

Wat brengt de toekomst? ‘De familiezaak verder zetten. Mijn zoon Ruben is nu de derde generatie in de zaak. Het kantoor bestaat al 54 jaar en heeft als enige nog een bankautomaat in onze gemeente. We hebben altijd geïnvesteerd in menselijk contact en dat zal zo blijven. Als ik kan, dan reis ik graag naar Spanje en Italië. Ik zou ook graag een grote reis maken naar New York en Canada. Daarnaast ben ik een grote fan van citytrips.’

‘We hebben hier een rijke cultuur, die de mensen vaak niet kennen. Je moet niet per se naar het buitenland om steden te bezoeken, ook bij ons is er enorm veel te zien. In historische gebouwen denk ik vaak aan de menselijke verhalen achter de stenen. Wat zou het geven als de muren konden praten? Wie heeft hier allemaal geleefd en waarom? Dat intrigeert mij. Het menselijk aspect en het sociaal contact is zowat de rode draad in mijn leven.’ •

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

INHOUD

- 04 Dak boven het hoofd
- 06 Van Asse tot Zaventem
- 14 Grensgebieden
- 17,24 Cultuurinterview
- 19 Bouwwerk
- 21 Politieke tongen
- 22 Randlabeur

CULTUUR

Ouderen in het verzet

Journaliste Ann Peuteman verdiept zich al jaren in de positie van ouderen in onze maatschappij. In het boek en de documentaire *Rebels* doet ze wat te weinig wordt gedaan: 75-plussers zelf aan het woord laten.

UIT IN DE RAND

EN OOK

- 09 Jonge wind Mathis Lievens: ‘Al lopend nieuwe plaatsen ontdekken’
- 12 Boerenstiel vertoeft in zwaar weer
- 18 Vakwerkplaats integreert oude en nieuwe technieken
- 20 De Groenplaats op RINGtv
- 32 Gemengde gevoelens Ana Monteiro: Braziliaanse in Tervuren

VERDELING RandKrant november wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppeem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

26

Aandacht voor groen en zwakke weggebruikers

De N1 is een hele verademing in de rij steenwegen die we tot nu toe in onze roadtrip hebben beschreven.

13

31

10

Proeftuinen

De Kleine Expeditie probeert met Randatlas de regio van de Vlaamse Rand in kaart te brengen. Daarvoor gaan ze in de randgemeenten op zoek naar de vele verhalen van toen en nu. Dit keer sloegen ze de tenten op in Linkebeek.

'Ik ga niet naar mijn werk, ik ga naar mijn serre'

In de jaren 60 waren er in de regio Overijse-Hoeilaart een 3.000 serristen actief, nu blijven er nog amper 10 over. Philip Dewit is blij dat ook de vijfde generatie Dewit voor de druiven kiest.

Innovatieve wooninitiatieven

Baanbrekend maar met te korte beentjes

In *Dak boven het hoofd* gingen we de laatste maanden op zoek naar innovatieve wooninitiatieven die een antwoord kunnen bieden op de wooncrisis. 'De overheid moet veel vlugger innovatieve wooninitiatieven ondersteunen en opschalen.'

TEKST Gerard Hautekeur - FOTO Filip Claessens

Dat zeggen professor Pascal De Decker van de KU Leuven en woonexpert Klaas Poppe van Steunpunt Mens en Samenleving (SAM) in hun reflectie op de artikelenreeks *Dak boven het hoofd*. 'Neem nu de projecten Warm Nest en Het Pandschap die eigenaars stimuleren om hun leegstaande panden energiezuinig te renoveren en te verhuren via het Sociaal Verhuurkantoor (SVK). In die aanpak van de leegstand zit de snelste winst voor de sociale woningbouw.'

Open deur

De eigenaars die hun pand verhuren via het Sociaal Verhuurkantoor (SVK) hebben recht op de hoogste renovatiepremies en renteloze leningen. Het proefproject Warm Nest loopt in vijftien gemeenten van de regio Halle-Vilvoorde (zie ook *RandKrant*, december 2022). Het Pandschap ontplooit een quasi gelijkaardige aanpak in de regio's Gent, Antwerpen, Mechelen en Brugge. 'De eerste SVK's zijn in de jaren 70 ontstaan, maar moesten tot 1993 wachten op een experimentele erkenning en dan nog eens vier jaar voor ze in de Vlaamse Wooncode werden opgenomen. Het SVK De Poort in Kortrijk had met de verhuur van vierhonderd

woningen nochtans al overtuigend bewezen dat de formule werkt. De algemene impact van het SVK blijft echter beperkt omdat de overheidssteun op een te laag pitje staat. De SVK's hebben nood aan extra capaciteit om leegstaande panden op te sporen en op te knappen', constateren De Decker en Poppe. Een ander knelpunt is het beperkte zicht op de leegstaande panden in de gemeenten. Accurate cijfers over leegstand zijn moeilijk te vinden (*RandKrant*, juni 2023).

'Met de fusie van de sociale huisvestingsmaatschappijen en de omvorming tot de nieuwe woonmaatschappijen waarin ook het SVK is geïntegreerd, ontstaat een nieuw perspectief', hoopt De Decker. 'De woonmaatschappij opereert immers op een grotere schaal, verhoogt de technische en organisatorische capaciteit van het SVK en zorgt voor een betere omkadering.'

Innoveren en opschalen

Uitzonderlijk worden alternatieve woonprojecten relatief snel opgeschaald. Een goede illustratie daarvan is het pilootproject Dampoort KnapT OP, dat uitgaat van het OCMW en SAAMO Gent, en dat na enkele jaren leidde tot de oprichting van

het Vlaams Noodkoopfonds. De provincie Vlaams-Brabant, die zich inspireerde op het Gentse voorbeeld, werkte een alternatieve financiering uit waarbij gezinnen met een laag inkomen een subsidie van 30.000 euro ontvangen om de renovatie van hun woning te financieren (*RandKrant*, november 2022). De subsidie moet pas worden terugbetaald wanneer het gerenoveerde huis van eigenaar verandert. De formule slaat aan omdat gezinnen met een laag inkomen ook kunnen rekenen op sociale en technische begeleiding, zoals blijkt in de oude arbeiderswijk Broek in Vilvoorde. Al minstens één vijfde van de 220 woningen met grote mankementen is duurzaam gerenoveerd dankzij de financiële steun van de stad, de provincie en het Vlaams Gewest, en de inzet van de sociale en renovatiebegeleiders. De rol van renovatiebegeleider is cruciaal omdat hij de gezinnen gedurende het hele renovatieproces adviseert (*RandKrant*, mei 2023).

De talrijke wooninitiatieven wijzen volgens De Decker op de alertheid van het middenveld dat nieuwe woonnoden blootlegt. 'Vanuit het Steunpunt Wonen hebben we een paar jaar geleden een inventaris gemaakt van nieuwe en innovatieve wooninitiatieven. We brachten driehonderd initiatieven in kaart waaronder projecten voor mensen met een beperking, initiatieven die zich focussen op betaalbare huisvesting, alternatieve woonformules voor ouderen en ecologische projecten zoals co-housing. Die driehonderd initiatieven zijn goed voor 6.000 extra wooneenheden. Dat is veel, maar toch blijft het aantal bijkomende woningen al bij al beperkt', zegt De Decker. 'Bovendien wordt er meestal veel energie gestopt in de voorbereiding, die soms tien tot vijftien jaar kan duren, zoals in het geval van *Community Land Trust* (CLT) Gent. In Gent worden nu eindelijk iets meer dan dertig woningen gebouwd door, oh ironie, sociale huisvesting op grond van de stad. Mensen betalen enkel voor het huis, niet voor de grond.' Na een lange voorbereiding zijn met het project Woonmobiel Koekelberg van SAAMO Brussel twee tijdelijke wooneenheden gecreëerd. Het is bedoeld als voorbeeldproject om woonnoden van dak- en thuislozen te lenigen (*RandKrant*, oktober 2023).

Volgens Poppe kunnen die realisaties niet worden afgedaan als *morrelen in de marge*. Hij is zelf voorzitter van het CLT Gent en wijst op een spanningsveld. 'Vanuit SAAMO ontwikkelen we innovatieve wooninitiatieven om aan te tonen dat er alternatieven zijn, maar die hebben alleen impact als ze worden

DE Bahnbrechend, aber mit zu kurzen Beinen

In unserer Artikelreihe *Dak boven het hoofd* haben wir in den letzten Monaten nach innovativen Wohninitiativen gesucht, die eine Antwort auf die Wohnkrise bieten könnten. 'Die Regierung muss innovative Wohninitiativen viel früher unterstützen und ausbauen', sagen Professor Pascal De Decker von der KU Löwen und Wohnungsbauexperte Klaas Poppe vom Steunpunt Mens en Samenleving. 'Die Regierung begrüßt zu Recht die neuen Wohninitiativen, aber diese Initiativen der Bürger und der Zivilgesellschaft dürfen nicht als Ausrede dafür dienen, nicht selbst Verantwortung zu übernehmen.' Nach Ansicht von De Decker und Poppe liegt die strukturelle Lösung im sozialen Wohnungsbau. 'Leider gibt es sehr lange Wartelisten. Um die Wohnungskrise zu lösen, ist ein drastischer Aufholprozess bei den Sozialwohnungen erforderlich. Außerdem müssen mehr Anstrengungen in Richtung Nachhaltigkeit unternommen werden.'

Ⓜ Klaas Poppe, woonexpert van SAM

Ⓜ Pascal De Decker, prof. KU Leuven

opgeschaald en verankerd in het Vlaamse huisvestingsbeleid. Daarom voeren we, samen met andere partners zoals het Vlaams Huurdersplatform, campagne voor het recht op wonen. In navolging van de Klimaatzaak spannen we via een Europese collectieve klachtenprocedure nu ook de Woonzaak aan om de overheid voor haar verantwoorde-

“ Er is een drastische inhaalbeweging in de sociale huur nodig om de wooncrisis in Vlaanderen op te lossen.

lijkheid te plaatsen. Ons uitgangspunt is dat wonen een grondrecht is en dat betaalbare huisvesting op een voldoende hoog – Vlaams – niveau moet worden geregeld.’

Historisch deficit

Als De Decker de driehonderd geïnventariseerde initiatieven overschouwt, vraagt hij zich af welke initiatieven kunnen worden opgeschaald. ‘Afgezien van SAAMO, hoeveel initiatiefnemers hebben voldoende organisatorische capaciteit? Veel nieuwe wooninitiatieven in de gehandicaptensector bijvoorbeeld gaan uit van sociaal geëngageerde ouders. Het vereist echter bijzonder veel sociaal en cultureel kapitaal om de hele reglementering van stedenbouw en ruimtelijke ordening te doorworstelen. Weet je, het zakboekje Ruimtelijke Ordening telt 1.300 bladzijden. Daar bovenop moet je het nodige financieel kapitaal

kunnen mobiliseren om de bouw te bekostigen. De overheid juicht de nieuwe wooninitiatieven terecht toe, maar die initiatieven van burgers en het middenveld mogen niet als excuus worden gebruikt om zelf geen verantwoordelijkheid te nemen.’ De structurele oplossing ligt volgens De Decker en Poppe in de sociale huisvesting. ‘De nieuwe woonmaatschappijen hebben de schaal, de middelen, de expertise, de professionaliteit en de toewijzing van de woningen is berekend op basis van het inkomen. Helaas zijn er torenhoge wachtlijsten in de sociale huisvesting.’

De Decker wijst op een historisch deficit. ‘Onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog kwam een soort vrede over de oplossing van de woonnoden tot stand: het verwerven van een eigen woning is prioritair en sociale huur is aanvullend. Het verklaart het lage aandeel van sociale huisvesting in Vlaanderen (5%). Eind jaren 1940 trekt Nederland bijvoorbeeld wel voluit de kaart van de sociale huur om de woonnoden te lenigen. De Nederlandse regering stelt nog altijd 30% sociale huur als doel. In het Verenigd Koninkrijk bedraagt het percentage sociale huur 18%.’

Duurzame oplossingen

Volgens De Decker en Poppe is in Vlaanderen een drastische inhaalbeweging in de sociale huur nodig om de wooncrisis op te lossen. Ze vinden het Vlaamse decreet *grond- en pandenbeleid*, dat in grotere verkavelingen van projectontwikkelaars 20% sociale woningen voorziet, een doeltreffend instrument. ‘Deze bepaling in het decreet werd geschorst, maar

het Grondwettelijk Hof heeft geen onoverkomelijke bezwaren geuit. De Vlaamse overheid zou dus gewoon een aangepast decreet moeten goedkeuren zodat het een verplichting wordt voor alle gemeentebesturen. Op die manier bouw je aan een structurele oplossing.’

Volgens Poppe moeten we bij de planning van de woningbouw ook veel meer kijken naar duurzaamheid. ‘Wonen en ruimtelijke ordening hebben superveel invloed op het klimaat en bepalen de grootte van onze ecologische voetafdruk. Bij de planning van nieuwe woningbouw, met inbegrip van sociale huisvesting, moeten we compacter bouwen, dichtbij het openbaar vervoer, winkels, scholen en andere voorzieningen. De Tivolwijk in Laken is daarvan een illustratie (RandKrant, april 2023). Duurzaamheid moet de rode draad zijn bij het uitwerken van collectieve oplossingen, zoals het voorzien in warmtenetten op wijkniveau. De innovatieve praktijken zijn er, ook de kennis is aanwezig. Het is een kwestie van politieke wil.’

‘Aan financiële middelen is er evenmin een gebrek als je kijkt naar het succes van de recente staatsbon. Gelet op het immense spaarvolume bij de burger zou de overheid een volkslening voor betaalbare huisvesting kunnen uitschrijven waarbij ze een rendement garandeert dat hoger ligt dan de markt. Mensen zijn bereid om in collectieve oplossingen te investeren. Als er bijvoorbeeld een oproep wordt gelanceerd om een aandeel te kopen in een wooncoöperatie merken we dat die in de kortste keren succesvol wordt beantwoord.’ ●

© DL

50 jaar Westrand

DILBEEK Cultuurcentrum Westrand bestaat dit jaar 50 jaar en viert dat uitgebreid. Westrand blikt de komende maanden terug en vooruit met een aangepaste programmatie en veel randactiviteiten. Op de eerste steen van Westrand staat te lezen: *Het is een opgave voor elke inwoner van de Westrand om van dit centrum een ware plaats van ontmoeting te maken.* Bij de eerstesteenlegging benadrukte toenmalig minister van Nederlandstalige Cultuur Frans Van Mechelen (CVP) de rol die Westrand moest opnemen 'als steunpunt voor de Nederlandse Cultuur in het randgebied Brussel'.

'Dat is inderdaad altijd het doel geweest', zegt schepen van Cultuur Harry De Win (N-VA). 'Al vijftig jaar staat Westrand bekend als een plek voor cultuur en ontmoeting in een iconisch gebouw.' Dat bijzondere, brutalistische gebouw van architect Alfons Hoppenbrouwer wordt in de kijker gezet tijdens

de expo *50 jaar Westrand - Ruimte van ont-moeten*, die nog loopt tot 5 november.

'Om de 50e verjaardag te vieren, komen tijdens het seizoen 23-24 een heel aantal iconen en artiesten langs die in de afgelopen vijf decennia een rol hebben gespeeld op of naast het podium', zegt De Win. 'Denk maar aan Chokri Ben Chikha van Action Zoo Humain, Urbanus, Raymond van het Groenewoud, Kommil Foo, Johan Verminnen en Gwen Cresens.'

Dilbenaar en accordeonist Gwen Cresens nodigt op 18 november een aantal gasten uit. Zo staat Cresens nog eens op de scène met acteur Geert Van Rampelberg, met wie hij als pas afgestudeerde ooit samen in een productie van het Paleis stond. Op zaterdag 1 juni wordt het feestjaar afgesloten met een slotfeest waarop onder meer Les Truites langskomen. - **TD**

f www.westrand.be

De golven van Zeeën

TERVUREN In het centrum van Tervuren opende Els Schuerman onlangs Zeeën, een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en samen creatief aan de slag gaan. 'Zeeën is mijn kleine bijdrage aan de nieuwe wereld die we langzaamaan, denk ik en hoop ik, aan het vormgeven zijn. Een wereld die meer aandacht geeft aan het *zijn* in plaats van aan het *doen* of het presteren', vertelt Schuerman. In dat kader biedt Zeeën bijzondere workshops en stages voor jongeren aan. 'Zo'n workshop bestaat uit een lichaamsgerichte activiteit zoals Qi Gong of meditatie en een creatief gedeelte. Denk bijvoorbeeld aan boekbinden, origami, fotograferen of schilderen.' Mensen samen laten creëren en hun ideeën verbinden, is ook het opzet van Open Atelier. 'Op dinsdagavond kan je er je hobby of kunstdiscipline komen beoefenen, terwijl je laat motiveren en inspireren door anderen. Daarnaast wil Zeeën een plek zijn waar mensen van elkaar leren in plaats van het allemaal alleen te moeten doen. Zo bieden we ouders de kans om over hun noden van gedachten te wisselen tijdens de speelvoormiddagen voor kleine kinderen. Iedereen die Nederlands, Frans of Engels spreekt, is welkom.' - **TD**

f www.zee-en.be

© DL

CAT krijgt nieuw leven

VILVOORDE/MACHELEN Vilvoorde en Machelen hebben het masterplan voorgesteld voor de herbestemming van de voormalige CAT-site van 60 ha op de grens van beide gemeenten. In het plan zijn onder meer woningen, twee landschapsparken, bedrijven, scholen en een nieuwbouw voor het Jan Portaelsziekenhuis voorzien. 'Oorspronkelijk was de CAT-site het economisch kloppende hart van Vilvoorde en Machelen tot de sluiting van de Renault-fabriek in 1997 ervoor zorgde dat het terrein er jarenlang verlaten en vervuild bijlag', zegt Hans Bonte (Vooruit), burgemeester van Vilvoorde. 'Op de tafel ligt nu een masterplan dat inzet op een nieuw, leefbaar stadsdeel dat een sociaal inclusieve wijk moet worden en een toonbeeld moet zijn van duurzaam bouwen en leven.'

Ook op het vlak van mobiliteit moet het nieuwe stadsdeel een voortrekker zijn. 'De site wordt ontsloten via duurzame mobiliteit. Dat is prioritair', vindt Jean-Pierre De Groef (Vooruit), burgemeester van Machelen. 'Naast de doortocht van de ringtrambus en de nabijheid van het treinstation van Vilvoorde zorgen de aan te leggen fietssnelwegen voor een duurzame bereikbaarheid. De bouw van een nieuw modern ziekenhuis op deze site is voor beide gemeenten een ongelooflijk pluspunt. Daarnaast zal de vestiging van de VDAB-campus onze regio zeker ten goede komen.' De bedoeling is dat volgend jaar de eerste steen wordt gelegd. De volledige ontwikkeling van de site zal een paar decennia duren. - **TD**

© DL

Overstappen aan terminus Tram 44

TERVUREN/WEZEMBEEK-OPPEM Op de grens van Wezembeek-Oppeem en Tervuren, vlakbij het Park van Tervuren aan de eindhalte van Tram 44 is een nieuw hoppinpunt geopend waar je kan parkeren en overstappen op een fiets of het openbaar vervoer. 'Met plaats voor een driehonderd fietsen en ongeveer evenveel parkeerplaatsen is het hoppinpunt het grootste langs de Ring rond Brussel. Het beschikt als enige over een parkeergebouw', zegt Vlaams minister van Mobiliteit Lydia Peeters (Open VLD). Het nieuwe hoppinpunt is vlot bereikbaar met de tram en de bus en er is een verbinding met de toekomstige fietssnelwegen F29 en F203. 'Via hoppinpunten brengen we zo veel mogelijk vervoersmiddelen samen op eenzelfde locatie. Zo helpen we de pendelaar om vlot verschillende vervoersmiddelen te combineren. Bij het Hoppinpunt Tramterminus 44 kunnen reizigers hun fiets of auto veilig stallen om daarna over te stappen op de tram of bus richting Brussel centrum.' In het weekend zal het hoppinpunt ook dienstdoen als parkeerplek voor de bezoekers van het Africamuseum. - **TD**

© DL

© DL

- Tot eind november worden de fietspaden op de Ninoofsesteenweg (N8) tussen de Jan Trochstraat en de spoorweg in **Dilbeek** vernieuwd.
- Bij de VDAB zijn het voorbije jaar in Vlaams-Brabant 39.659 vacatures gemeld. Dat zijn er 14,5% minder dan in dezelfde periode het jaar voordien.
- De VDAB job- en opleidingsbeurs JobOp in **Vilvoorde** lokte 105 bedrijven en meer dan 1.250 werkzoekenden.
- Volgens cijfers van de Nationale Bank heeft **Halle-Vilvoorde** de tweede grootste economie in Vlaanderen met een BNP van 31 miljard euro in 2021. Het arrondissement Antwerpen staat met 44 miljard euro op één, Gent met 30 miljard euro op drie.
- In **Itterbeek** komt er na een procedureslag van 15 jaar een OKay buurtwinkel aan de Ninoofsesteenweg.
- Op de grens van **Machelen** en **Zaventem** plaatst de Werkvennootschap een nieuwe fiets- en voetgangersbrug over de Leopold III-laan. De brug zal in het voorjaar 2024 volledig afgewerkt zijn.
- Op de begraafplaats in **Zuun** is een sterrenweide en bijhorend koestermonument ingehuldigd.
- Het belangenconflict dat de Vlaamse regering inroept tegen de ongelijke spreiding van vluchten vanuit **Zaventem** wordt positief onthaald door de burgemeesters van **Wemmel, Meise, Grimbergen, Machelen** en **Vilvoorde**, en de Actie Noordrand.
- Het voormalige kantorencomplex Woluwe Office Garden aan het Woluwedal in **Sint-Stevens-Woluwe** wordt omgebouwd tot een woonbuurt.

© DL

- **Sint-Pieters-Leeuw** koopt voor de verdere uitbreiding van het natuurpark Ruysbroeckveld bijna een hectare grond van het OCMW van Brussel.
- Van januari tot september legden 586 bedrijven in **Halle-Vilvoorde** de boeken neer. Dat is 84% meer in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Vooral de bouw-, horeca- en transportsector zijn getroffen.
- In **Groot-Bijgaarden** opende Zenith Graphics een nieuwe vestiging waar dagelijks tot 8.000 nieuwe Belgische nummerplaten worden gemaakt.
- In **Beersel** zijn in vijf maanden tijd 12.000 flitsboetes geregistreerd door trajectcontroles, goed voor een opbrengst van 451.000 euro.
- Het oud gemeentehuis van **Beigem** uit 1865 zal niet worden afgebroken, maar gerenoveerd.
- Langs de E411 in **Hoeilaart** en **Overijse** zal over een lengte van 1,5 km een muurschildering op de nieuwe geluidschermen worden aangebracht.
- Gemeenschapswachten in **Machelen** kunnen voortaan een proces-verbaal opstellen voor foutief stilstaan en parkeren.
- De Budabrug, op de grens van **Neder-Over-Heembeek** en **Vilvoorde**, blijft nog zeker tot april volgend jaar gesloten.
- Vzw De Poel opent binnenkort de lunchplek Krok en Ko in het oud gemeentehuis van **Vlezenbeek**. Er zullen mensen met een beperking aan de slag kunnen.
- In **Lot** wordt binnenkort een nieuw terras aan de Zenne aangelegd. Daarmee willen de gemeente, de provincie en Vlaanderen de dorpskern opnieuw met het water verbinden. Kostprijs: 1,8 miljoen euro.
- De politiezone **Asse, Merchtem, Opwijk, Wemmel** (AMOW) verhuisde van het oud commissariaat in **Mollem** naar een nieuwbouw op de Asphaltcosite vlakbij het station in **Asse**. – JH

© DL

Het leven na 2030

VILVOORDE Living Tomorrow heeft een nieuwe innovatiecampus geopend in een opvallend gebouw langs de Indringingsweg. ‘Samen met meer dan tachtig partners realiseerden we deze innovatiecampus’, zegt Yin Oei, CEO van Living Tomorrow. ‘Een tour doorheen zes *experience zones* laat je ervaren hoe het leven na 2030 eruit zal zien. Daarnaast herbergen de veertien bouwlagen van de blauwe toren een hotel, een meeting- en eventcentrum, kantoorruimten en een innovatieve *chef’s table* op de bovenste verdieping.’

De toren is volgens Living Tomorrow een toonbeeld van duurzaamheid en circulariteit. ‘We hebben gevelstenen erin verwerkt die geproduceerd werden met CO₂ en reststromen uit de staalindustrie. We gebruiken gerecycleerde verven en winnen grijs water terug. Dat laatste zorgt ook voor een aanzienlijke besparing’, zegt Frank Beliën, voorzitter van Living Tomorrow.

Digitale tweelingen vormen de rode draad voor de innovatiecampus. ‘Digitale tweelingen van onze wagen, ons huis, onze stad en ook onszelf’, verklaart Beliën. ‘Een digitale kopie gebruikt AI gegevens uit verleden en heden om voorspellingen te maken. Op basis van *wearables* en sensoren wordt je lichaam bijvoorbeeld voortdurend gemonitord. Deze data worden bijgehouden in je digitale tweeling. Op deze manier kun je bijvoorbeeld je bloedwaarden continu opvolgen en hoef je geen bloed meer te laten afnemen.’ – TD

De toekomst van de regio

VLAAMSE RAND Vzw ‘de Rand’ vierde onlangs haar 25e verjaardag en deed dat met een netwerkmoment in gemeenschapscentrum de Zandloper in Wemmel. ‘De voorbije kwarteeuw is de Vlaamse Rand grondig veranderd. Met vzw ‘de Rand’ proberen we daar voortdurend op in te spelen. Het netwerkmoment gaf ons de kans om terug te kijken en vooruit te blikken’, zegt Jo Van Vaerenbergh, algemeen directeur van vzw ‘de Rand’. Naast bijdragen van een aantal sprekers werden er tijdens panelgesprekken ook praktijkvoorbeelden en inzichten van op het terrein gedeeld. Zo waren er onder meer getuigenissen van voetbalclub KV Zuuu, het lokaal bestuur van Machelen, PIN vzw en GO! Scholengroep SCOOP.

‘Verbinden is een woord dat heel vaak terugkwam tijdens de gesprekken’, merkt Van Vaerenbergh op. ‘Dat is inderdaad ook het sleutelwoord. Mensen met mekaar verbinden, is in onze regio een van de grote uitdagingen. Vzw ‘de Rand’ wil een brug zijn tussen mensen, organisaties, diensten en lokale besturen. We willen een kader scheppen waarin we mensen kunnen samenbrengen en ervaringen laten delen. Elke gemeente heeft zijn specifieke problematiek, maar door expertise te delen kunnen we werken aan een gemeenschappelijk beleid en samen van de Vlaamse Rand een regio maken waarin iedereen zijn plek heeft en kansen krijgt.’ – TD

Lopen tegen tumoren

ZONIEWOUD Op zondag 5 november organiseert het Zoniën Athletics Team, een atletiekclub uit de Druivenstreek, voor de derde keer een ZoniënTrail voor het goede doel. ‘De trail brengt je langs de mooiste paadjes van het Zoniënwoud. Er zijn loopparcours van 25, 15 en 5 km en ook een Zoniënwalk van 15 km’, legt Els Ysebaert van het Zoniën Athletics Team uit. ‘De opbrengst van dit jaar gaat integraal naar het onderzoek tegen hersentumoren. Zo brengen we hommage aan ons loopmaatje Veerle Hermans, die in september 2021 overleed aan een hersentumor. Veerle zelf zette zich al lopend in voor goede doelen tegen kanker. We hopen dat dit jaar zo veel mogelijk mensen in haar voetsporen willen treden en al lopend of stappend fondsen willen inzamelen terwijl ze genieten van de pracht van het Zoniënwoud.’ – TD

 www.zonientrail.be

Mathis Lievens (19) uit Peutie is als hardloper verbonden aan atletiekclub Vilvoorde AC en gespecialiseerd in de 1.500 en 3.000 meter. Afgelopen zomer kwalificeerde hij zich, net als zijn broer Casper, voor het EK onder de 20 jaar. Aan het begin van het veldloopseizoen vertelt hij ons wat hem zoal bezighoudt.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

‘Al lopend nieuwe plaatsen ontdekken’

Wat kan jij dat veel andere mensen niet kunnen?

‘Naast mijn oren bewegen, kan ik sneller en langer lopen dan de meeste mensen.’

Wanneer ervaar je echte geluksmomenten?

‘Van te lopen in de natuur kan ik enorm gelukkig worden. Al lopend nieuwe plaatsen ontdekken, is fantastisch. Daarnaast geniet ik ook enorm van de momenten met de mensen die ik graag heb.’

Wat maakt je ongelukkig?

‘Ik word triest van de vreselijke zaken die mensen elkaar soms aandoen. Ik heb het bijvoorbeeld over de oorlogen die op dit moment aan de gang zijn.’

Wat zou je doen als je eerste minister was?

‘Ik zou het openbaar vervoer goedkoper maken, zeker voor jongeren. Het is ongeloflijk hoeveel geld je kwijt bent als je vanuit Vilvoorde heen en weer naar de zee wil.’

Welk voorwerp zou je niet kunnen missen, behalve je smartphone?

‘Ik heb altijd en overal een drinkbus met

water mee. Ik heb veel verschillende drinkbussen, vaak van bepaalde wielerploegen.’

Wat is het meest speciale dat je persoonlijk al hebt meegemaakt?

‘Aan het Europees kampioenschap U20 deelnemen, samen met mijn tweelingbroer. Het was altijd al onze grootste droom om eens te mogen lopen in een truitje van België. Dat die droom deze zomer is uitgekomen, is heel waardevol voor ons. Natuurlijk zijn er nu al nieuwe, grotere doelen en dromen bijgekomen.’

Wat wil je later worden?

‘Ik zou heel graag een carrière in de atletiek uitbouwen. Naast mijn sport zou ik iets met mijn handen willen doen: fietsenmaker of houtbewerking. Later wil ik een job die iets met sport te maken heeft. Mijn voorkeur gaat uit naar atletiek en wielrennen, maar eigenlijk interesseren alle sporten mij.’

Doe eens een toekomstvoorspelling?

‘Ik hoop verder te groeien in de atletiek en uiteindelijk mijn dromen waar te maken. Trouwen, kinderen krijgen en een job in de sport uitoefenen komt er hopelijk ook bij. Ik zie mezelf altijd blijven sporten en nieuwe

uitdagingen aangaan, zoals bijvoorbeeld aan een Ironman meedoen.’

Welke artiest raad je iedereen aan?

‘Bruce Springsteen! Hij heeft ontzettend veel goede muziek uitgebracht. Ik heb hem live gezien op Werchter afgelopen zomer. Ik was onder de indruk van The E street band. Mag-nifiek, net als de muziek van Dire Straits.’

Wat is het mooiste plekje in je omgeving?

‘Huinhoven. Het is een toertje van 2,5 km, deels onverhard deels geasfalteerd, op 1 km van onze voordeur. Mijn broers en ik doen daar veel looptrainingen en ik passeer er vaak tijdens mijn duurlopen. Huinhoven is ook de plaats waar ik mijn familie al eens kan tegenkomen tijdens een duurloop, want iedereen in ons gezin loopt.’ ●

‘Ik ga niet naar mijn werk, ik ga naar mijn serre’

In de jaren 60 waren er in de regio Overijse-Hoeilaart een 3.000 serristen actief, nu blijven er nog amper 10 over. Philip Dewit is blij dat ook de vijfde generatie Dewit voor de druiven kiest.

TEKST Anne Peeters – FOTO Filip Claessens

Ik ben de vierde generatie Dewit in de druiventeelt en ik ben daar trots op. Vandaag zijn we misschien de grootste, maar honderd jaar geleden was dat anders. Hoe word je druiventeler? ‘Tja, ik heb het met de paplepel binnen gekregen. Toen we klein waren, mochten we – moesten we – mee helpen en na een tijd vond ik er plezier in om de druiven te zien groeien. Ik kreeg de microbe te pakken en heb beslist om thuis te blijven om mee te werken in het bedrijf van mijn vader Urbain. Als serrist ga je eigenlijk nooit met pensioen. Mijn vader is ondertussen 92 jaar. Tot een jaar of twee geleden kon hij het niet laten om nog mee te helpen. Hij sprong bij in de verkoop en deed geregeld een babbeltje met de mensen. Druiventeler ben je, het zit in je bloed, en dat stopt niet. Als ik binnen een paar jaar recht heb op mijn pensioen ga ik ook niet meteen stoppen. Ik zal mijn zoon Koen blijven helpen zolang ik kan.’

Het is een zware en onzekere stiel. Veel familiebedrijven zijn ermee gestopt. Het is niet evident voor de volgende generatie om erin te stappen. Jouw zoon Koen (33) heeft besloten om dat

wel te doen. Hij is daarmee de jongste professionele teler van het land. Wat betekent dat voor jou?

‘Ik ben heel blij en trots dat de vijfde generatie mee in het bedrijf stapt. Het betekent dat ik niet hoeft af te bouwen. Het getuigt ook van een positieve ingesteldheid. Als je je vader elke dag uit de serre ziet komen en hoort klagen dat het hard werken is en dat je niks verdient, dan is de kans klein dat je zin krijgt om verder te doen. Als je je vader hoort zeggen dat het plezant is en hoort vertellen wat er allemaal is gebeurd die dag, dan is dat iets anders. Het is een mooi vak. Het is hard werken, maar je kan doen wat je wil, je deelt zelf je dag in. In dat opzicht heb je veel vrijheid. Ons grote geluk is dat elke generatie er vol voor gegaan is. Hoe klein het ook was in het begin, elke generatie is mee geëvolueerd en heeft telkens gemoderniseerd. Dat heeft ervoor gezorgd dat we nu staan waar we staan: een groot, modern bedrijf. Dat maakt het voor de volgende generatie natuurlijk wat makkelijker om het bedrijf over te nemen. Wij werken ondertussen computergestuurd. Dat betekent dat je niet continu thuis moet blijven. Vroeger moest er

iemand thuis zijn om de serres vanaf januari tot na de oogst te verluchten, zoals een landbouwer bij zijn dieren moet blijven. Dat was voor veel jonge mensen een reden om ermee te stoppen. Ze wilden niet altijd aan huis gebonden zijn.’

‘Koen werkt ondertussen al ruim tien jaar mee. Toen hij 18 jaar was, wilde hij thuisblijven en helpen. Op dat moment hebben mijn vrouw en ik hem toch ‘verplicht’ om in Leuven te gaan studeren, net zoals zijn twee zussen. Na twee jaar had hij meer van het nachtleven gezien dan van de leslokalen... Toen werd duidelijk dat hij hier in het bedrijf meer kon doen. Hij is er mee ingestapt en tot nu toe hebben wij ons dat geen minuut beklagd. Het is een intensieve job, maar er zit heel veel afwisseling in: snoeien, aanbinden, oogsten, verkopen, aan de serres werken, ... Vervelen doe je je nooit.’

“Druiventeler ben je, het zit in je bloed, en dat stopt niet.”

Zou je er opnieuw voor kiezen met alles wat je nu weet?

‘Absoluut. Ik heb het altijd met veel plezier gedaan, geen dag tegen mijn goesting gewerkt. Ik ga niet naar mijn werk, ik ga naar mijn serre. Ook op zaterdag en zondag, ook als er niks te werken valt, ik ga graag kijken. Je ziet de druiven elke dag groeien en veranderen. Dat is zo mooi, het hele jaar door. Mensen denken vaak dat er in de winter niets te doen is, maar vergis je niet, eens de oogst achter de rug moet in de serres alle blad van de vroege soorten geplukt worden. Voor die soorten is het al winter. Geplukt, gesnoeid, analyse van de grond, bemesting... Dat moet allemaal gebeuren, zodat in januari de verwarming aan kan en de druiven kunnen beginnen groeien. Het onderhoud van de serres, da's ook winterwerk. Ik kan je garanderen dat er genoeg te doen valt. Mensen bekijken zich

FR ‘Je ne vais pas au travail, je vais dans ma serre’

À Overijse et Hoeilaart, la culture du raisin s'est fortement réduite au fil des ans. ‘Dans les années 60, il y avait 3.000 viticulteurs, dans les années 80, un peu moins de 500, et aujourd'hui nous ne sommes plus que 10’, déclare Philip Dewit, viticulteur. ‘Le nombre de viticulteurs a fortement diminué. Bien sûr, les exploitations d'aujourd'hui sont beaucoup plus importantes que celles d'il y a 100 ans, mais tout de même. Pourtant, la viticulture est un beau métier. C'est un travail difficile, mais vous organisez vous-même vos journées. Le travail a également évolué et s'est modernisé. Nous sommes aujourd'hui assistés par ordinateur. Cela permet de ne pas devoir rester à la maison tout le temps pour aérer les serres. C'est un travail intensif, mais très varié: tailler, attacher, récolter, vendre, et parfois travailler aux serres.’

daar wel eens op. Op de markt noemen ze me soms een luxebeest, want ik sta er maar vier maanden. *Doe jij soms een winterslaap of zo?*, vragen ze dan. Totdat ik hen vertel wat er allemaal moet gebeuren. Ook de mensen die de Belgische druiven heel duur vinden, beseffen niet goed hoeveel werk erin kruipt. Op de Dag van de Landbouw zetten we de deuren van onze serres open, dan kunnen mensen komen kijken en zien ze wat er allemaal bij komt kijken. En ze gaan met een mooi verhaal naar huis.'

Kan je het vak aanleren?

'Ja, maar het zal met vallen en opstaan gaan. Een klein probleem kan uitgroeien tot een groot probleem als je het niet meteen hebt opgemerkt. Toen ik begon, gaf mijn vader me vaak raad: *hé jongen, kijk daar eens naar*. Dat advies is goud waard. Als je dat niet krijgt, is het een pak moeilijker. Mijn grootvader is gestorven toen mijn vader amper 17 jaar was. Hij zei geregeld: *Als ik vroeger de hulp had gehad die jij nu hebt, dan had ik ondertussen veel verder gestaan*. In dat opzicht heb ik het geluk gehad om veel van thuis uit mee te hebben gekregen.'

Bestaat er een specifieke opleiding voor?

'Twee jaar geleden heb ik met de Boerenbond en de provincie Vlaams-Brabant meegewerkt aan een opleiding voor land- en tuinbouwers: *Tafeldruif zoekt teler*. Er was veel interesse, maar uiteindelijk zijn er maar tien kandidaten afgestudeerd. Tja, de druiventeelt is en blijft heel intensief en dat schrikt mensen af.'

Welk advies zou je geven aan mensen die druiven willen telen als hobby?

'Informeer je goed. Lees veel. Volg een cursus. Het helpt als je groene vingers hebt en graag in de tuin werkt. Besef dat er veel werk komt bij kijken, zelfs in een kleine serre. Het *uitkorrelen* bijvoorbeeld, het handmatig bijknippen van elke tros zodat de kleine en middelgrote druifjes eruit gaan en de grote

📍 NAAM Philip Dewit – WOONPLAATS Overijse – BEROEP druiventeler

druiven plaats krijgen, daar ben je in een kleine serre een week lang, elke dag tien uur mee bezig. Begin je pas? De eerste drie jaar kweek je geen druiven, maar blad. Vél blad. Dat is nodig om de stok goed te laten wortelen. Je mag dat niet forceren. Pas als je goede wortels hebt, krijg je opbrengst. Qua ras zijn de muskaatdruiven en de Leopold III-druiven die wij hebben moeilijk te kweken in niet verwarmde serres, al lukt dat door de klimaatopwarming misschien toch ondertussen. Dan kies je beter voor een ras als Royal en Ribier.'

De regio van Overijse en Hoeilaart staat bekend als de druivenstreek. Toch zijn er steeds minder telers.

'In de jaren 60, toen mijn vader het bedrijf leidde, waren er 3.000 druiventelers. In de jaren 80 waren we nog met een kleine 500, nu zijn we nog met 10. Het is sterk achteruit gegaan. Natuurlijk, de bedrijven van nu zijn veel groter dan die van 100 jaar geleden, maar toch.'

Minder bedrijven betekent minder concurrentie?

'We zijn collega's. Eens de verkoop begint, zijn we concullega's. Logisch: iedereen wil zijn oogst verkopen. Vroeger was de concurrentie veel scherper. Ondertussen zijn we met zo weinig dat er meer vraag is dan aanbod. Dat maakt het gemakkelijker om goede collega's te blijven.'

Druiven telen is meer dan een economische activiteit, het is ook een stukje behouden van de cultuur en eigenheid van de streek. Ben je daar actief mee bezig?

'We werken samen met de toeristische dienst, geven rondleidingen in onze serres, ... Daarmee dragen we bij om de geschiedenis van het *Glazen Dorp* te vertellen. Je vindt hier in de streek nog prachtige serristen-villa's in een specifieke bouwstijl met veel wit houtwerk. Het zijn niet altijd serristen meer die erin wonen, maar ze vertellen nog altijd het verhaal van onze streek.' ●

Boerenstiel vertoeft in zwaar weer

Tijd om keuzes te maken

De landbouw beleeft onzekere tijden. Hoe gaan de boeren daarmee om? Schaalvergroting of schaalverkleining, diversifiëren, kleinschalige biologische teelt, thuisverkoop,... zijn mogelijke oplossingen voor de grote uitdagingen van de sector. Wij gingen een kijkje nemen bij boer Muyltermans in Zemst.

TEKST Herman Dierickx - FOTO Filip Claessens

An de oostkant van de Rand, en verder richting Tienen, is grootschaligheid misschien nog het meest aan de orde. Aan de westelijke kant van de Rand, in het Pajottenland, gaat het vooral om een mengeling van tamelijk grootschalige landbouwbedrijven en intensieve tuinbouwbedrijven, die al dan niet biologisch werken. In de west- en noordrand heb je nog heel wat tuinbouwbedrijven. Tegelijk zijn er nog redelijk wat relatief kleine gemengde bedrijven die kiezen voor een combinatie van akkerbouw en veeteelt.

Een mooi voorbeeld daarvan is het bedrijf van Kristof Muyltermans op de grens van Zemst en Grimbergen. Hij vindt al dertig jaar zijn weg, nadat hij de boerderij overnam van

zijn ouders. De keuze viel duidelijk op een zichzelf bedruipende boerderij waar de zaakvoerder zoveel mogelijk zelf doet. Daarvoor komt een diploma elektromechanica goed van pas. Zaaien, planten en oogsten gebeurt volgens het ritme van de seizoenen. Muyltermans voert als een metronoom de taken uit op het veld.

Mogelijkheden en knelpunten

‘Van de klimaatsituatie voel ik niet zoveel’, stelt hij vast. ‘Globaal genomen duren de seizoenen wel wat langer en zijn ze grilliger, maar voor mijn werk op het veld valt dat best mee. Ik vermoed dat deze situatie de komende jaren nog wel zo zal blijven. Dit

jaar bewerkte ik ongeveer 80 ha grond, verdeeld over aardappelen, maïs en graan, en graslanden. Daarnaast heb ik een veertigtal stuks vleesvee waarmee ik elk jaar verder kweek. De beesten hebben zomervoer nodig. Dat vinden ze buiten op de weide. Het wintervoer komt van de graslanden die ik hooi, onder andere bij Natuurpunt. Aardappelen staan onder jaarcontracten met een vaste prijs, granen volgen de prijzen van de wereldmarkt.’

Waar liggen volgens hem de knelpunten de komende jaren? ‘Misschien zullen we steeds moeilijker aan pesticiden kunnen geraken. Dat voelen we nu al voor sommige teelten. De producenten vinden de Europese markt, en zeker de Belgische, te klein om daar licenties en goedkeuringen voor aan te vragen. Voor maïs stelt dat niet zo'n probleem, voor aardappelen en graan is het soms kantje boordje. Gelukkig is de markt voor aardappelen lucratief tegenwoordig. Het overgrote deel wordt verkocht aan een vaste prijs met een contract. De aardappelautomaat die we drie jaar geleden plaatsten, is een groot succes’, stelt hij tevreden vast. ‘Bij graan is dat jammer genoeg niet het

geval en weet je dus nooit op voorhand aan welke prijs je zal verkopen. Toch bepaal je dat voor een stuk zelf, je moet gewoon nagaan welke periode van het jaar de beste prijzen worden betaald.'

“ **Met 15 à 20 ha erbij zou het comfortabeler werken zijn, maar die grond is er gewoon niet of is veel te duur.**

Keuzes maken

'Biologisch telen, is voor een bedrijf van onze grootte geen oplossing. Alleen al de mechanische onkruidbestrijding is een onmogelijke zaak omdat het te veel tijd in beslag neemt. De meeste vormen van onkruidbestrijding gebeuren met specifieke herbiciden.' De 80 ha die hij in eigendom en huur heeft, zijn in feite aan de lage kant. 'Met 15 à 20 ha erbij zou het comfortabeler werken zijn, maar die grond is er gewoon niet of is veel te duur. Ik zou er voorlopig genoeg voedingsstoffen door beschikbaar hebben. Die zijn er nu in de vorm van stal-, drijf- en kunstmest. Alleen vrees ik dat kunstmest op termijn misschien moeilijker verkrijgbaar zal zijn of dat we het minder zullen mogen gebruiken. Gelukkig val ik niet onder de nieuwe stikstofregeling die er zit aan te komen, want mijn gronden hebben geen stikstofimpact op aangrenzende natuurgebieden. Maar misschien hoef ik me daar allemaal geen zorgen over te maken, want het ziet er naar uit dat ik geen opvolging zal hebben. Er zullen wel voldoende geïnteresseerde collega's zijn die mijn areaal willen overnemen', zo is hij er gerust op.

Op het eerste gezicht is boer Muyldermans de kalmte zelf. Is stress voor hem een onbekend begrip? 'Was dat maar waar. De momenten van stress hangen toch vaak samen met het weer. Te veel regen is de belangrijkste zorg, want dan moet ik werk uitstellen. Dat mag niet te lang duren. Over het algemeen valt dat goed mee, maar dit jaar was het bijvoorbeeld te nat om het graan op tijd binnen te halen. De korrel was op sommige plaatsen al beginnen kiemen. Maar het is gelukt. Het graan is binnen. Nu kan ik aan mijn herfst- en wintertaken beginnen. Aangezien ik alle machines zelf onderhoud, is dat een stevige klus. Gelukkig moeten de koeien alleen gevoederd en niet gemolken worden. Dat was nooit een optie. Ik heb zelfs geen tijd en zin voor een eigen groentetuin. Groenten en fruit koop ik in de winkel. Ze zijn van goede kwaliteit en ik hoef er zelf geen tijd aan te besteden om ze te kweken. Dat vind ik prima.' ●

RANDATLAS

Proeftuinen

De Kleine Expeditie probeert met Randatlas de regio van de Vlaamse Rand in kaart te brengen. Daarvoor gaan ze in de randgemeenten op zoek naar de vele verhalen van toen en nu. Dit keer sloegen ze de tenten op in Linkebeek.

TEKST Koen Demarsin – FOTO Filip Claessens

Mijn twee zonen hebben Frans geleerd door met de buurkinderen te spelen.' Het is maar een klein en anoniem feit, gespiegeld op een kaartje op de grote tijdslijn van Randatlas tussen de grote gebeurtenissen die Linkebeek overkwamen: overstromingen, verkavelingen, de niet-benoeming van de burgemeester. Voor de schrijver is het geen voetnoot. Voor haar, ik denk dat het een plaats in haar eigen geschiedenis en in dat van de gemeente, als persoonlijke herinnering en wie weet ook als statement op deze plek waar wederzijdse verbinding vaak dun gezaaid is. Ik beeld me in hoe het eraan toeging in die straat tussen de jaren 70 en 80 toen de twee zonen buiten speelden en hoe ze, zich nauwelijks bewust van de spanningen in het dorp, een ander spel speelden dan het taalpolitieke. Hoe ze van de straat door de tuinen holden en zij en de buurkinderen bij elkaar over de vloer kwamen en hun ouders lieten betijen in het Nederlands en het Frans.

Het (her)begon bij de tuinen

Er zijn veel tuinen in Linkebeek, kleine, maar ook vele grote, waarin het rustig terugtrekken is na het werk over de grens in Brussel of omdat de openbare ruimte in Linkebeek

te veel een strijdtoneel was. Hagen bieden dan een goede beschutting. Terwijl de twee gemeenschappen zich hadden ingegraven langs twee kanten van de Nederlands-Frans-talige cultuurgrens, begon daar in de tuinen van Linkebeek tijdens Open Tuinendag het samenleven in Linkebeek weer opnieuw, bescheiden tijdens het ontspannend kijken en het waarderen zonder woorden voor wat kan groeien. Het is nu zo'n vijftien jaar geleden.

Een droom

Linkebeek is een droom van een dorp nabij de stad. We hoorden het vaak. Het is een droom voor wie er nog niet woont en eraan denkt om Ukkel in te ruilen voor nog beter. Linkebeek is een droom voor wie het zich niet meer kan veroorloven om er te blijven wonen en verder trok naar Halle of Lembeek, maar evengoed voor wie er toch nog in slaagde om er te blijven. Soms is er nog de boze droom, de overschilderingen van de wegwijzers en de principiële weigeringen om elkaar ter wille te zijn in elkaars taal. Dat is nog niet voorbij, maar het gaat beter, hoorde ik voorzichtig, ook al is de vooruitgang nog broos. Vorig jaar was er nog LalaLinkebeek, een gezamenlijk feest. Een hoogtepunt. In 2024 zijn het opnieuw lokale verkiezingen. Hopelijk wordt ook dat een hoogtepunt. Als tuinen slecht onderhouden worden, gaan ze verwilderen. Krijgt de bodem te veel stikstof, dan krijgen bramen, doornen en netels vrij spel en verdwijnen de bloemen en het leven. Zo is het ook met samenleven. Linkebeek is een dorp van tuinen, grote en kleine, die zorgvuldige aandacht vragen. Gelukkig zijn er nog veel tuinen in Linkebeek. ●

 www.randatlas.be

Iemand's land

In Petit-Bruxelles is er niet veel dat aan Brussel doet denken. Het is een groep boerderijen langs een straat die de naam van het gehucht draagt. Rond het gehucht liggen wat eentonige kouters. Akker volgt op akker. Wie naar de weidsheid kijkt, begrijpt hoe de taalgrens hier liep, soms langs families, soms langs gehuchten, soms langs de dorpen, meer een gebied dan een lijn.

TEKST Koen Demarsin - FOTO Filip Claessens

Perspectiefwissel

De taalgrens lijkt hier vanouds meer bepaald door de leegte en door het vacuüm tussen de talen dan door de contacten ertussen. Vandaag loopt de officiële grens hier zo'n 100 meter noordelijker als een lijn tussen gemeentegrenzen. Op een kruispunt verderop wijst 'wegomlegging' naar de ene kant en voor bestuurders vanuit de tegenovergestelde richting wijst 'déviation/wegomlegging' naar de andere kant. De aannemer raapte samen wat hij nog aan borden in zijn loods had en ging ervan uit dat iedereen het hier wel best zou vinden. Ondanks de officiële lijn doet de grens zich hier nog voor als een gebied.

Het Waalse Petit-Bruxelles ligt ten zuiden van Bever in Vlaanderen, ervan gescheiden door een snelweg en een beek. Petit-Bruxelles is een oud gehucht van Silly. Warissaet er net naast is sinds zijn overheveling in 1962 haar nieuwste gehucht. Perspectiefwissels zijn hier geworteld in het land en de talen. Met de taal die verandert, verandert ook de kijkrichting. Vanuit Vlaanderen kijken we vanuit het lagere land naar het hoge in het zuiden, vanuit Wallonië is dat omgekeerd. Silly - Opzullik - ligt hoger dan haar deelge-

meente Bassilly, dat lager ligt maar gewoon Zullik is in het Nederlands.

Pendelen

De leegte hier bood naast goede landbouwgrond ook perspectieven op andere ontwikkelingen. Van oost naar west kruist de Pavé d'Ath de kouters, een rechte weg die vanuit Edingen richting Aat en Doornik loopt. Rond 1866 kreeg ze gezelschap van de spoorlijn vanuit Halle richting Aat. Het spoornet was toen in volle expansie. Grondstoffen als ertsen en kolen moesten verbonden worden met fabrieken, mijnen, havens én met werkkrachten om ze te delven en te verwerken. Die arbeiders waren midden 19e eeuw vaak Vlaamse boeren die niet langer konden leven van wat de grond hen opbracht. Zij kwamen onder druk van de opkomende mondialisering en industrialisering van de landbouw. Importgraan was goedkoper, mechanisering zorgde ervoor dat de vraag aan handwerk daalde, ook op het land, maar vooral de voedselcrisis en de daaruit volgende hongersnood van 1846 bracht vele boeren aan de rand van de afgrond. Hun families waren te groot en hun percelen te klein. Naast boer-

erden ze arbeider, bijvoorbeeld in de steengroeves net ten zuiden van de taalgrens. De groeves van Quenast of Lessines boden een eeuw werk aan boeren uit de streek, maar niet genoeg om de vele monden te voeden. Wie niet naar de groeves ging, trok naar de steden of verder naar de steenkoolmijnen.

Rond 1867 opende de spoorweg tussen Dender en Mark. Ze verbond de haven van Gent met 's Gravenbrakel waar er aansluiting was met de mijnen van Le Centre: Bois-du-Luc, Maurage, St-Vaast of Strépy-Bracquegnies. Van de stations langs de lijn trokken de boeren dagelijks naar de put. De boeren werden *fossemannen*. Hun nieuwe werk gaf hen een nieuwe identiteit. Ze moesten soms nog een uur of meer lopen van thuis tot aan de trein, van het gehucht Achter den Bos bijvoorbeeld, achter Galmaarden. Ook het gehucht kreeg een bijnaam, net als zijn bewoners: de Congo-berg. Die lag niet alleen ver, ze was omwille van zijn bewoners die 's ochtends vuil van de kolen naar huis keerden, zwart.

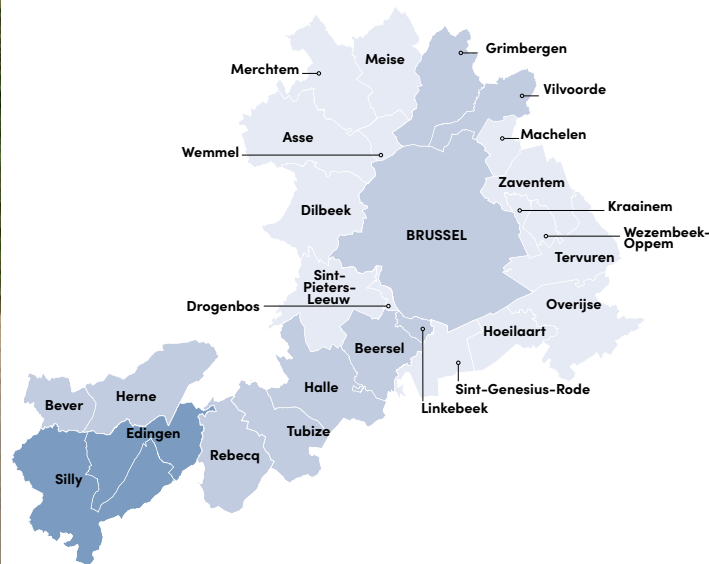
De trein hielp de boeren aan een overleefbaar leven en maakte van hen de eerste pendelaars voor wie thuis en werkplaats niet noodzakelijk samenvielen. Vandaag pendelen de treinen niet meer naar het zwarte land. Er zijn nog enkele gedenkplekken langs de spoorlijn die de herinnering nog even vasthouden: een overgedimensioneerde mijnwerkerslamp in Tollembeek, een beeld van een fosseman aan het werk in Galmaarden, maar voor wie? Pendelen doen de boeren nog steeds, al weten ze nog maar vaag over hun vroegere bestaan. Nachtwerk werd geregeld werk tussen 9 en 5 onder betere voorwaarden. Na de Tweede Wereldoorlog was er een andere trein vertrokken en die was meer politiek en lokaal gestuurd dan nationaal.

De trein naar Brussel

'Er reed een trein naar Brussel 's morgens. De mensen noemden het de trein van Cardoen', herinnert Simon Driscart zich, de oud-burgemeester van Bever. Georges Cardoen was burgemeester van het naburige Galmaarden, maar daarnaast was hij ook volksvertegenwoordiger en bekleedde hij nog een rist andere functies in netwerken en kabinetten van katholieke signatuur. De halve streek lijkt zijn welvaart aan hem te danken te hebben. Het was geven en nemen. In ruil voor politieke steun, bezorgde hij streekbewoners beter werk, bij de post bijvoorbeeld, properder dan in de mijnen én met uitzicht naar buiten vanuit de ambtena-

EN No man's land

A world apart from the capital of Belgium, Petit-Bruxelles is a cluster of farms along a street that bears the name of the hamlet. The hamlet is nestled in a sea of humdrum fields, with one field after another stretching out to the horizon. You only have to look at the vastness to understand how the language border traversed here, sometimes weaving through families, sometimes threading through hamlets, and sometimes meandering through villages - a region rather than a mere line. As the language changes, so does the way we see the world. Shifts in perspective are shaped by the land and the languages here. 'Distinguished people would be spoken to in French, while ordinary folk were addressed in the Brabants dialect.' Each village in this area weaves its own narrative of linguistic history, swaying one way or the other, according to the political whims of the local governance to some extent.

rijen in Brussel. Het was patriarchaal in de oud Belgische traditie, maar met een naoorlogse dimensie. De kansen waren gekeerd. De trein vertrok nu 's ochtends naar Brussel, de Cardoenisten pendelden hun nieuw verworven sociale zekerheid achterna. Nog altijd waren ze herkenbaar, niet door hun mijnlamp maar door hun thermos en brooddoos, de tekenen van hun stijgende welstand, het etiket op hun kop vanuit de blik van de Brusselaars.

Dat vele inwoners van de grensstreek toen behoorlijk tweetalig waren, van huis uit of omwille van het onderwijs, hielp hen een stuk op weg. 'De mensen in Edingen die een beetje Frans en een beetje Vlaams spraken, hadden voorrang. In Brussel bij de post, bij

“ Als je met een voornaam personage sprak, gebeurde dat in het Frans. Als het met gewone mensen was, in het Brabants.

de spoorweg, overal. Ze waren tweetalig', zo herinnert Michel Faucq het zich, zelf een tweetalige Edingenaar en stadsgids.

De trein trok de grensstreek uit haar isolement. Het station van Edingen, zelf op een

steenworp van de grens, is met zo'n 3.600 reizigers per dag het vervoersknooppunt voor de grensstreek tussen Halle, Geraardsbergen en Aat. Maar naast slechters van grenzen werden de sporen ook nieuwe grenstrekken. 'In Lettelingen is er de spoorweg Brussel-Edingen', zegt Faucq, die er tussen 1946 en 1960 deels zijn jeugd doorbracht. 'Aan de ene kant van het oude station, de noordkant, was het Vlaams. De overkant, de kern van het dorp naar de kerk, was Frans of Waals. Mijn grootouders woonden ten noorden van de spoorweg. Ze spraken Brabants. Er waren veel mensen die ten zuiden van de spoorweg de twee spraken. Als we daar waren, spraken we dialect, als we iemand uit de stad op bezoek kregen, was het Frans.'

De hoed en de quidam

Zo lijkt het ook elders te gaan rond Edingen. Bij Sint-Pieters-Kapelle volgt de grens een beek en een overweg. Officieel vormt de beek hier de grens, een streep water waar je gemakkelijk over springt. Maar ook hier werd de spoorweg langs de beek een duidelijker buffer al is ze ook hier niet absoluut. *Attention au chien/Hier waak ik* hangt er aan de afsluitingen. Aan de huisdieren kennen we de eigenaars. Het dorp van Sint-Pieters-Kapelle zelf ligt hogerop. Vandaag hoort Sint-Pieters-Kapelle bij Vlaams-Brabant. Tot 1962 was dat anders en was het Henegouwen,

net als het dorpje Mark dat er net onder ligt.

Wie wil weten hoe het er in Mark aan toegaat, moet naar de begraafplaats. Dehandschutter, Meuleneys, Deboeck, Durant. Het zijn courante namen ten noorden en ten zuiden van de taalgrens. Soms zijn ze verfranst als Clinckart of D'Hasseler. Soms liggen er namen die in het noorden minder opduiken: Deroux, Cambron, Cheron. 'Als je met een voornaam personage sprak, gebeurde dat in het Frans. Als het met gewone mensen was, in het Brabants. Met iemand met een hoed sprak je Frans, met iemand met een gewone quidam van den buiten sprak je Brabants', vertelt Faucq. Meertaligheid heet hier het beheersen van verschillende taalregisters, het volkse en het burgerlijke. Het bepaalde het dorp dat balanceert tussen de talen, soms als gebied, soms als een lijn. 'In Mark spraken ze Frans en Brabants. Het was een scheidingslijn, fictief voor de meeste mensen. Of toch. Langs de kant van Mark is er de Verte Cache, de Groenkeitsstraat. Ik noem dat de taalstraete', zegt Faucq, 'want ten zuiden daarvan in Abeele sprak men Waals en Frans, ten noorden in Mark was het grotendeels Brabants.'

Daar lag vroeger de grens. Nu is ze officieel naar het noorden opgeschoven. Bovendien zijn er intussen zo veel barrières bijgekomen dat het moeilijk in te beelden is hoe het hier

pakweg een eeuw geleden uitzag. Terwijl de oude spoorweg de rol van de Groenkeitsstraat nu overneemt, verknippen het nieuwe hst-spoor en de snelweg het land verder in stukken. Het zijn barrières die het overschrijden van de grens tussen noord en zuid er niet eenvoudiger op maken en die dorpen als Mark en Abeele isoleerden van de dorpen in het noorden als Bever en Sint-Pieters-Kapelle.

De vriendschap

Beneden aan de kerk van Mark bij het plein ligt Cardinael. Het is een naam in Mark, als restaurant en als lokale pleisterplaats. Kris Poelaert wijst op de streep op de toog. Zo hoog stond het water hier. Toen Pepinster overstroomde, stond het water van de Mark hier kniehooft. De kleine Markrivier gaf het dorp haar naam en de streek haar molens en welvaart, maar nu het klimaat grilliger wordt, toont ze haar onvoorspelbare temperament. Ook Poelaert is burgemeester, sinds 2001. Hij zet de traditie van zijn vader verder die eerst burgemeester van Sint-Pieters-Kapelle was en later van de fusiegemeente Herne. Onder vader Poelaert werd Sint-Pieters-Kapelle Vlaams en dat had veel met de plaatse-lijke veldwachter te maken.

‘De champetter staat op de roepsteen bij de kerk’, zegt Poelaert. ‘Hij was Vlaamsgezind en heeft de talentelling gedaan. Hij vroeg: spreekt gij een woordje Nederlands? En hij noteerde dat. In Bever was de champetter eerder Frans-kiljon. Spreekt gij een woordje Frans, vroeg die, en zo is Bever aan zijn faciliteiten gekomen. Dat was dus afhankelijk van de invulling van de champetter.’ Of het nu over een champetter

of burgemeester gaat, elk dorp of stad hier in de buurt heeft zijn figuur die het onontkoombare lot in zijn voordeel trachtte om te buigen. Nu staat de champetter als beeld op zijn oude roepsteen aan de kerk. Kapelle werd Vlaams en verhuisde van provincie. Mark bleef Henegouws. Elk dorp hier schrijft zijn eigen taalgeschiedenis naar de ene of de andere kant, mee bepaald door het politieke toeval van de lagere politieke echelons.

Pierre Poelaert legde zijn eed af in Henegouwen, maar werd begin jaren 60 burgemeester van een Vlaamse gemeente. Veel veranderde er aanvankelijk niet. Pierre bleef nog altijd de majeur van het dorp. Simon Driscart, oud-burgemeester van Bever, was een goede vriend van

“Elk dorp hier schrijft zijn eigen taalgeschiedenis, naar de ene of de andere kant.

vader Poelaert. Driscart liet me een foto zien waarop zich buiten hen twee nog een twaalf andere burgemeesters van rond de taalgrens verzameld hadden. Driscart staat achteraan, Cardoen vooraan. Vooraan centraal op de foto staat koning Albert, geflankeerd door Georges Cardoen en Raymond Langendries, burgemeester van Tubize en toen voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Met *Vivre ensemble - Samen leven* wilden ze in 1998 de samenwerking tussen burgemeesters rond de taalgrens hechter maken, want nu de provincie Brabant drie jaar eerder was gesplitst, werd de samenwerking daarrond niet eenvoudiger.

Nieuwe Vlaams-Waalse allianties

Twee jaar later stierf Cardoen plots. Het nog nieuwe station van Galmaarden, dat met twee schachtbokken naar de mijnen van Le Centre verwijst, sloot niet veel later. Het station vanwaar de Cardoenisten hun reis begonnen, werd een halte met een perron. Meer dan een feit was zijn plotse dood het einde van een tijdperk. Ook het jonge old-boys netwerk van de burgemeesters zou hem niet lang overleven. De federale logica dreef de gemeenten een eigen kant op en de katholiek-liberale grensstreek werd politiek veelkleuriger en in de achtergrond roder in het zuiden en Vlaams in het noorden. De foto toont een andere tijd waarin relaties over de grens directer waren en de burgemeesters nog meer speelruimte hadden. Dat de verschuivingen en het verminderen van contacten alleen met de nationale politieke verschuivingen te maken zouden hebben, relativeert Poelaert. ‘Tien jaar geleden was er meer tijd en aandacht. Er bestaat een filmke

van die bijeenkomsten met de burgemeesters met mijn vader waarop ze petanque speelden in het park van Edingen. Er was geen spanningsveld. Ik heb het ervaren als een leuke tijd. Nu heeft iedereen een drukker bestaan, ons eigen leven is anders, maar dat heeft niets met politiek te maken.’

Vandaag vinden de burgemeesters elkaar vooral in de politieke en regionale netwerken aan de eigen kant van de grens binnen de contouren en de logica's van het eigen Vlaamse of Waalse gewest. De samenwerking over de grenzen heen werd niet minder hartelijk volgens Poelaert, maar wel pragmatischer en meer ad hoc en doelgericht. ‘Tijdens de overstromingen is de burgemeester van Edingen naar de crisiscel gekomen met een ambtenaar die perfect tweetalig was’, zegt Poelaert. Het is niet het enige voorbeeld van grensoverschrijdende allianties. In 2017 was er nog het gedeelde protest tegen de komst van de windturbines van Eoly op de Heyselvlakte in Kapelle nabij Mark. Beide besturen verenigden zich in een gezamenlijk protest. Eoly blies de plannen af, maar niet voor lang. In 2022 maakte het nieuwe plannen bekend voor een nieuwe reeks windmolens enkele kilometers verder in het minder bebouwde gebied nabij Petit-Bruxelles. Het leverde opnieuw grensoverschrijdend en gemeentelijk protest op, ditmaal vanuit Herne en Bever.

Plannen, weerstand opvangen, de forcing voeren en verplaatsen, het lijkt een manoeuvre van de grote projecten te zijn. Eoly verplaatst haar windmolens naar lager gebied langs de snelweg A8/E429, in de verwachting daar op minder weerstand te stoten. De komst van die snelweg vanaf de jaren 70 stootte ook op weerstand, maar hij kwam er toch. De weerstand tegen het oorspronkelijke tracé, dwars door het Pajottenland was te groot, want het was niet duidelijk hoe het nationaal belang het regionale belang kon dienen zonder de gaafheid van de streek in gevaar te brengen. Het tracé werd afgebogen naar het zuiden, langs de schemerzone tussen de talen tussen Halle en Silly waar door het gebrek aan een duidelijke identiteit het protest stiller klonk. Dat land leek niemand toe te behoren en werd daardoor van iedereen. Kort daarop volgde in 1997 het snelspoor van Brussel naar Rijsel en Parijs. Het stille protest stierf weg en maakte plaats voor het asfalt met binnenkort misschien de windmolens van Petit-Bruxelles tussen de afritten Mark en Bassilly. •

📌 Dit artikel werd gerealiseerd met de steun van het Fonds Pascal Decroos voor bijzondere journalistiek.

Een vriendschap die tegenstellingen overstijgt

De Perzische dichter Rumi is voor veel moslims een moreel kompas. Osama Abdulrasol en Filip Standaert evoceren in het muziektheaterstuk *Rumi Passion* de bijzondere vriendschap tussen de 13e-eeuwse soefi-mysticus en de verlichte derwisj Sjems van Tabriz.

TEKST Tom Peeters - FOTO Filip Claessens

De sociale media voeden ons dagelijks met tegenstellingen. Die leveren meer clicks op, maar maken ons in deze complexe tijden ook onrustiger. Met *Rumi Passion* injecteert regisseur Filip Standaert tegengif. 'Centraal staat een islamcultuur die in het westen vaak wordt benaderd in wij-zijtermen, maar evenzeer streeft naar verbinding.' Jalal ad-Din Muhammad Rumi (1207-1273), kortweg Rumi, vertelt ons een universeel verhaal waarin diepmenselijke emoties als liefde, jaloezie, verdriet en uiteindelijk ook verlossing hun weg zoeken. Via muziek, poëzie en dans wordt zijn vriendschap met Sjems van Tabriz genuanceerd geëvoceerd.

'Iedereen kan er zijn eigen waarheid uithalen. Ik was vooral onder de indruk van zijn boodschap dat liefde niet discrimineert', zegt Osama Abdulrasol, die de muziek componeerde. 'Dat liefde geen religie kent, was voor mij de trigger om me te verdiepen in Rumi's levenswandel.'

Moreel kompas

Wat maakt Rumi, waarvan we op 17 december de 750e sterfdag herdenken, vandaag nog zo populair? Daarvoor moeten we terug naar enkele scharniermomenten in zijn leven. Abdulrasol: 'Hij was met zijn vader, een islamgeestelijke, weggevlucht uit Balch (in het huidige Afghanistan). Op de loop voor de Mongoolse agressie onder Dzjengis Khan belandden ze in het Turkse Konya, waar hij snel de priesterrol moest overnemen van zijn vader, die hij op 37-jarige leeftijd verloor. Dat is jong, maar hij was zo welbespraakt dat de geloofsgemeenschap meteen aan zijn lippen hing... tot hij de verlichte derwisj Sjems ontmoette. Die vertelde hem in sjofele, kapotte kleren dat God niet discrimineert. Plots werd hij geconfronteerd met een

open minded persoon die out of the box dacht. Dat zette zijn leven op zijn kop. Geïntrigeerd door de diepzinnige gesprekken met zijn nieuwe vriend begon hij zijn speeches voor de gelovigen te verwaarlozen. Zijn volgelingen, jaloers op zijn intieme vriendschap met Sjems, schoten in actie en Sjems verdween. Volgens sommigen werd hij vermoord.'

Rumi begon, kapot van verdriet, liefdespoëzie te schrijven. 'Iets wat hij daarvoor nooit had gedaan. Hij zou dik tien jaar naar Sjems zoeken, maar vond hem niet tot hij aan de gemeenschap verklaarde dat hij hem toch had gevonden... in zichzelf.'

Om die boodschap met meer empathie te kunnen vertolken, haalden Abdulrasol en Standaert er muzikanten, een danseres en een actrice bij. Vooral de bijdrage van de Gents-Iraanse percussioniste en zangeres Farnoosh Khodadadeh bleek cruciaal. 'Als kind vertelde haar familie haar al over Rumi. Haar moreel kompas is gebaseerd op zijn levenswijsheden. Ook İşıl Bıçakçı, een choreografe en danseres uit Istanbul die in Gent woont, leeft volgens zijn adviezen. Aan hen konden we veel beter vragen om uit te drukken in gedichten en beweging wat een *stroom van liefde* betekent.'

Rituelen

De gelaagde scenografie van *Rumi Passion* plaatst de bewegingen van ronddraaiende derwisjen centraal. 'Na de dood van Rumi institutionaliseerde het Ottomaanse Rijk de dans in een vaste vorm, maar wij wilden teruggaan naar de antieke vorm en gaven onze danseres de opdracht om op een vrijere manier rond te tollen', zegt Abdulrasol. Concreet werken de performers met een lange witte rok, waarin silhouetten worden gepro-

jecteerd en die opgehangen aan het plafond tot de hemel lijkt te reiken. 'We hadden iets nodig dat je doet afvragen: *Is er iets, een God of een licht, daarboven?*' legt Standaert uit. Het gordijn helpt een mystieke sfeer creëren.

'Ik ben katholiek opgevoed, en alhoewel ik het instituut kerk achter me heb gelaten, zijn het belang van naastenliefde en de hang naar rituelen blijven hangen. Durven praten over liefde en over geloof in de betekenis van iets samen opbouwen, is de essentie van deze voorstelling, en dat zonder vast te zitten in een geloofskader, want anders zouden we missionarissen zijn.'

Voor Abdulrasol, die in 1997 als politiek vluchteling vanuit Irak naar België kwam, resoneert het verhaal van Rumi ook op persoonlijk vlak. Zijn oudere broer, die onder Saddam Hoessein tien jaar in de cel doorbracht om politieke redenen, overleed vorig jaar. 'Met hem kon ik zowel lachen als filosoferen, maar toen hij vrijkwam, was hij in de ogen van veel mensen een crimineel. Dat beïnvloedde mij en waarschijnlijk is veel muziek die ik voor de voorstelling schreef ook een eerbetoon aan hem.'

Dat cultuurprogrammeuren *Rumi Passion* aangrijpen om een diverser publiek over de vloer te krijgen, beschouwen de makers als een dankbaar surplus. 'Op privéfeesten is er in de moslimwereld altijd veel muziek te horen, maar er bestaat geen traditie om een ticket te kopen en in een zaal naar muziektheater te komen luisteren. Misschien kan een icoon uit hun cultuur daar verandering in brengen?' •

ZA - 4 NOV - 20.30

Rumi Passion

Osama Abdulrasol Ensemble
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Vakwerkplaats integreert oude en nieuwe technieken

📍 MOT-conservator Steven De Waele

De leem-houten vakwerkplaats van het Museum voor de Oudere Technieken (MOT) in Grimbergen is een sterk staaltje van traditioneel vakmanschap in combinatie met hedendaagse technieken. Het is tevens een symbiose van Japanse en westerse bouwstijlen.

TEKST Gerard Hautekeur - FOTO Filip Claessens

Heel symbolisch werd de nieuwe werkplaats van het MOT in september ingewijd op de Open Monumentendag met een geanimeerd optreden van Japanse trommelaars op hun Taiko drums. Van het vierkoppige team dat de vakwerkplaats in het Prinsenbos heeft opgetrokken, liepen timmerlui Ante Corthals en Mathijs Huyghebaert school in Japan. Corthals heeft negen jaar in Japan gewoond en heeft er net als zijn collega de houtskeletstructuren bestudeerd.

Op paaltjes

‘Op het Japanse platteland wordt nog in leem-houten gebouwen gewoond. Ze zijn zelfs tegen aardbevingen bestand. Vakwerk kwam niet enkel in Europa voor, ook in Japan bouwde men houten skeletten met wanden in vlechtwerk en leem. De Japanse bouwwijze is meer gestandaardiseerd dan de

Europese en is daardoor eenvoudiger in de praktijk te brengen’, verduidelijkt Corthals.

De vakwerkplaats, die uitzielt op het Prinsenkasteel, is een tijdelijke constructie die makkelijk te verwijderen is. Alle materialen kunnen opnieuw worden gebruikt. Pittig detail: het gebouw wordt als roerend en niet als onroerend goed beschouwd. Om de bodem slechts minimaal te verstoren heeft het MOT voor de funderingen geen gebruik gemaakt van de ingegraven muurtjes, maar van betonnen paaltjes die bij de afbouw vlot kunnen worden weggehaald en hergebruikt.

Volgens MOT-conservator Steven De Waele biedt deze bouwwijze vele voordelen. ‘Ze is duurzaam, ecologisch en circulair. De houten skeletbouw is op Japanse bouwtechnieken geïnspireerd, maar bij de opvulling van de muren en de bepleistering worden eeuwenoude technieken uit eigen land

toegepast. Alle materialen zijn van lokale herkomst. Voor de houtstructuur is onder meer gebruik gemaakt van populier uit Zemst. De wanden bestaan uit leem, kalk en stro. Allemaal natuurlijke, afbreekbare materialen. Het platte dak wordt afgewerkt met een groendak van inheemse planten zodat het regenwater kan bufferen. De impact op het klimaat van de leem-houten vakwerkplaats is veel geringer dan de klassieke manier van bouwen. Dergelijke constructies zijn bovendien makkelijk te restaureren en te demon-

“ De houten skeletbouw is op Japanse bouwtechnieken geïnspireerd, maar bij de opvulling van de muren worden eeuwenoude technieken uit eigen land toegepast.

teren. Ook op dit vlak heeft Japan een lange traditie. Oude tempels worden er afgebroken en met de herbruikbare materialen op een andere locatie heropgebouwd.’

Leemdagen

Tijdens de leemdagen hielpen vele vrijwilligers en de personeelsleden mee om de

wanden te bepleisteren. ‘Voor de medewerkers van het MOT waren het dagen van teambuilding. Ieder droeg zijn leempje bij’, lacht De Waele. ‘De vakwerkplaats krijgt een onmisbare functie in de werking van het MOT. We zullen er cursussen geven en workshops organiseren, zoals werken met de bijl, zeis, kantrechten, en messen slijpen. Voorts is het de geëigende plaats voor de uitwisseling van informatie tussen restaurateurs, architecten en organisaties die experimenteren met duurzame bouwtechnieken. Er is een heuse revival van die bouwstijlen. Geïnteresseerden kunnen hier stage in vakwerk volgen. Het gebruik van leem en andere natuurlijke bouwmaterialen is stevig ingeburgerd in onze werking, denk aan de bouw van bakovens waarvoor grote belangstelling bestaat.’

Prinsenkasteel

‘De oudere, traditionele bouwtechnieken willen we ook toepassen bij de consolidatie en de renovatie van het Prinsenkasteel. Hierbij denken we eveneens aan de heropbouw van kleinere elementen, zoals het herstel van een keldergewelf’, schetst conservator De Waele. ‘Op korte termijn voorzien we naast het Prinsenkasteel een afdak en een loge die we als werf inrichten om er de technieken van het kappen van de natuursteen te demonstreren. Het Prinsenkasteel is bij uitstek een locatie om

het verhaal van de steenhouwer te vertellen. Hoe hij uit een ruw blok natuursteen een bruikbare bouwsteen vervaardigt. In Grimbergen zijn er trouwens nog veel relictten van de vroegere steengroeves. Met de recent opgerichte intergemeentelijke onroerende erfgoeddienst willen we dat verhaal nog meer onder de aandacht brengen van het grote publiek.’

‘Een absolute (verre) droom is om boven op de donjon, die als woontoren volledig is gerestaureerd, een dakconstructie te plaatsen. We spiegelen ons aan een kasteel in Frankrijk dat door een brand werd geteisterd en waar een dak volledig is heropgebouwd met oudere technieken. Er zijn geen machines aan te pas gekomen, zelfs niet bij het ophijsen van de zware houten balken. We beseffen dat dit een complexe onderneming is, waarvoor veel geld en de nodige vergunningen zijn vereist.’

De nieuwe vakwerkplaats vervangt de oude werkplaats onder de arcades van het Guldendal. Ze wordt heringericht om er groepen te ontvangen en als picknickruimte waar mensen zichzelf kunnen bedienen van een koffie of een andere drank uit de automaat. Het is een nieuwe bouwsteen die van het museum van de oudere technieken een levend erfgoedmuseum maakt. ●

 www.mot.be

BOUWWERK

Huiselijk

SINT-ULRIKS-KAPELLE Een warme thuis in een familiale sfeer waarbij het totale mens-zijn centraal staat. Dat is de filosofie van woonzorgcentrum De Verlosser. Voor de herbesteding van het unieke en beschermde parkdomein met voormalige boerderij, koetshuis, landhuis en voor de aanpassingen aan de actuele noden en normen van het woonzorgcentrum zelf ontwikkelde architectenbureau PLUSOFFICE een uitgebreid masterplan. Er wordt ingezet op een maximale wisselwerking tussen de groene parkomgeving en de wooneenheden en op huiselijkheid en toegankelijkheid. In een eerste fase werd het voormalige koetshuis Gaudium getransformeerd tot een kleine woonzorgresidentie die bijna energieneutraal is. Hier wonen vandaag vijf zusters van De Verlosser. Het nieuwe bakstenen woonvolume met witte raamkaders sluit naadloos aan bij het bestaande, gerestaureerde gebouw met siergevel en wit houtwerk. Beide volumes kregen een nieuwe dakbedekking van oranje kleidakpannen. De grote, lage ramen in leefruimtes en kamers brengen licht en zicht op het park, de nieuw aangelegde moestuin en serre. Je kan in de tuin werken of de tuiniers bezig zien. Er is een aangename, grote eetruimte met keuken. De vroegere orangerie werd leefruimte. De huiselijkheid vertaalt zich ook in het materiaalgebruik: terracottakleurige tegels en natuurlijke linoliumvloeren, houten plafondbalken en trappen zorgen voor een warme uitstraling. De traveematen van het oude gebouw werden behouden waardoor de negen kamers lekker ruim zijn. Met vloerhellingen en lift is het gebouw integraal toegankelijk. De hoge ruimte met akoestisch celluloseplafond doet nu dienst als kapel, maar kan ook als polyvalente ruimte ingezet worden. ●

TEKST & FOTO Tine De Wilde

📍 Het Atheneum in Vilvoorde.

‘Liever knieën met wat modder dan geschaafde knieën’

Vanaf 14 november kan je op RINGtv kijken naar de nieuwe reeks *De Groenplaats*. De regionale televisiezender volgt daarin vijf scholen die hun grijze speelplaats willen omtoveren naar een groene(re) plek. ‘We brengen het hele proces in beeld: van het idee over de uitvoering tot het eindresultaat’, zegt programmamaker Kris Vander Gracht.

TEKST Tina Deneyer – FOTO Filip Claessens

Het programma vertrekt vanuit de vaststelling dat het groene karakter van de Vlaamse Rand onder druk staat door de toegenomen verstedelijking. Er wonen heel wat gezinnen die thuis weinig of geen groen hebben. Daarom is het een grote troef als kinderen op school wel in het groen kunnen spelen’, legt programmamaker Kris Vander Gracht uit. ‘Stilaan beginnen scholen hun grijze speelplaatsen te vergroenen, maar soms lijken de uitdagingen te groot om eraan te beginnen. Daarom wil RINGtv het proces in beeld brengen en tonen dat het wel haalbaar is en dat er altijd mogelijkheden zijn ongeacht of je budget of ruimte klein of groot is.’ RINGtv kan voor De Groenplaats rekenen op impulssubsidies van Vlaams minister voor de Vlaamse Rand Ben Weyts (N-VA).

Het goede voorbeeld

De Rand groener maken, is voor hem een hoofddoel en scholen kunnen daarin een belangrijke rol spelen. ‘We grijpen elke kans om voor meer extra groen in de Vlaamse Rand te zorgen. Wanneer er geen grote

“**We gaan hagen planten, er komt een wilgenhut en we bouwen een insectenhotel. Een deel van de speelplaats wordt een tuin.**

percelen voor het rapen liggen, beplanten we kleinere percelen. Vaak zijn die te vinden in schoolomgevingen. Goed voor de

schoolkinderen en goed voor de hele omgeving. Het is dus belangrijk om scholen, ouders en leerlingen via een programma als De Groenplaats te tonen hoe ze schooldomeinen groener kunnen maken’, zegt de minister.

‘In het programma krijg je ook tips, bijvoorbeeld over hoe je van dat vergroenen een toffe groeps- of klasactiviteit in de buitenlucht kan maken’, vult Vander Gracht aan. ‘Op die manier willen we een zo groot mogelijk publiek enthousiasmeren.’

Groepswerk

RINGtv selecteerde vijf scholen die hun schooldomein willen vergroenen. De scholen krijgen begeleiding van ervaren partners als Milieu Op School, de Regionale Landschappen of de Bûûmplanters. ‘Het eerste wat we doen als een school ons contacteert, is ter plaatse gaan kijken wat er mogelijk is’, verduidelijkt Yoeri Bellemans van de Bûûmplanters. ‘Elke school en elk schooldomein is anders. We bekijken dan samen wat de verwachtingen zijn en op welke manier we die zo goed mogelijk kunnen inlossen. Daarna gieten we alles in een plan dat voor feedback naar de school gaat. Zo komen we tot een finaal plan en uiteindelijk de uitvoering met de leerlingen en leerkrachten.’

Het politieke podium

Groene eilanden

Een van de vergroeningsprojecten die RINGtv volgt, is dat van het Atheneum Vilvoorde, een middelbare school met 650 leerlingen. ‘Gezien we in een stedelijke omgeving zitten, is de nood aan vergroening groot’, zegt Ward Brouwers, directeur van het Atheneum Vilvoorde. ‘Onze speelplaats werd een aantal jaren geleden heraangelegd met waterdoorlaatbare stenen, maar er is nog altijd weinig groen. Het blijft een grijze speelplaats met gebouwen errond. Leerlingen geven ook aan dat ze op warme dagen nergens beschutting vinden.’ De school polste naar de noden en wensen van leerlingen en leerkrachten en trok naar een ontwerpbureau. ‘Het plan is om verspreid over de hele speelplaats de komende vijf jaar elf groene eilanden aan te leggen’, legt Brouwers uit. ‘Het zullen plekje worden waar de leerlingen en leerkrachten rustig kunnen zitten en ontspannen.’

De kleuterschool van Don Bosco in Sint-Pieters-Leeuw zette onlangs een nieuwbouw neer en maakt van die gelegenheid gebruik om ook de speelplek van de kinderen helemaal anders aan te pakken. ‘We behouden slechts een klein stuk verharding met een afdak voor als het weer tegenzit, maar op de rest van het terrein kiezen we resoluut voor groen en natuur’, vertelt directeur Luc Uylenbroeck. ‘Samen met de ouderraad en de kinderen hebben we bepaald waarop we precies willen inzetten. Uit de overlegmomenten bleek duidelijk dat ouders de voorkeur geven aan knieën met wat modder in plaats van geschaafde knieën. (lacht) We gaan hagen planten waarmee we hoekjes creëren voor wie op zoek is naar rust. Er komt een wilgenhut en we bouwen een insectenhotel. Een deel van het terrein wordt een tuin waarin de kinderen zullen kunnen planten en zaaien. Begin december starten we, samen met de kinderen en de ouders, met het aanplanten. Zo wordt het echt een project voor onze school en van onze school.’ ●

f De reeks De Groenplaats op RINGtv telt 10 afleveringen en wordt vanaf 14 november elke dinsdag en donderdag uitgezonden op RINGtv. Je kan ze ook herbekijken via www.ringtv.be.

- In de commissie Binnenlands Bestuur van het Vlaams parlement uit Vlaams minister Bart Somers (Open VLD) op 19 september kritiek op het feit dat burgemeester Jo Vander Meylen (CD&V) van Beersel pas op het laatste moment werd geïnformeerd over de plannen van Fedasil om in het jeugd- en vormingscentrum Destelheide 33 asielzoekers op te vangen. Ook in het nabijgelegen jeugdcentrum Hanenbos zullen er een **30 asielzoekers** worden opgevangen. ‘Op het moment dat men beslist om asielzoekers in een bepaalde gemeente te huisvesten, moet men daarover voorafgaand met de burgemeester contact opnemen. Dat is hier niet gebeurd en ik betreur dat’, aldus de minister.
- Op deze locaties in Beersel wil Fedasil gezinnen met kinderen opvangen die geen plaats kregen in het reguliere opvangnetwerk voor asielzoekers. Vlaams minister van Jeugd Benjamin Dalle (CD&V) had enkele dagen daarvoor aan het jeugdwerk gevraagd om **ongebruikte ruimtes** in te zetten voor dergelijke asielgezinnen. Burgemeester Jo Vander Meylen (CD&V) van Beersel betreurt dat hij hierover pas op het laatste moment werd geïnformeerd en niet werd gehoord.
- Burgemeester Willy Segers (N-VA) van Dilbeek heeft kritiek op de plannen om een **asielcentrum** in Molenbeek te verhuizen naar een woonzorgcentrum dat zich op 100 meter van de grens met zijn gemeente situeert en 350 asielzoekers opvangt. Segers werd hierover naar eigen zeggen niet geïnformeerd en vreest extra druk op de politie en de gemeentelijke diensten. Hij wijst erop dat Dilbeek reeds een opvangcentrum voor 50 minderjarige Afghaanse vluchtelingen op zijn grondgebied heeft.
- Vlaams minister Hilde Crevits (CD&V) laat op 20 juni in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van het Vlaams parlement weten dat in het kader van de vergunningsaanvraag van Brussels Airport ook de **gezondheidseffecten van de luchthaven** onderzocht worden. ‘Tegen het einde van het jaar zouden de milieugegevens over het omgevingsgeluid en de luchtverontreiniging uit het Milieueffectenrapport (MER) vertaald worden naar gezondheidseffecten. Er wordt ook onderzocht of we uit bestaande gezondheidsdatabanken voldoende gegevens kunnen halen waaruit de impact van de luchthaven kan worden afgeleid. Een grootschalig gezondheidsonderzoek zal vermoedelijk niet op tijd af zijn om het in het MER te integreren’, aldus de minister in haar antwoord op vragen van Chris Steenweghe (Groen).
- Vlaams minister van Werk Jo Brouns (CD&V) reageert in een persbericht van 21 september positief op het feit dat **het aantal Brusselaars dat in Vlaanderen werkt** in de periode 2015-2021 met 32% steeg tot 56.067. In Halle-Vilvoorde was in 2021 15% van de werknemers een Brusselaar, op de luchthaven is dat zelfs 20%.
- In de lijn van de recente beslissing van de Vlaamse regering dat burgemeesters vanaf 2026 jaarlijks een beleidsverklaring moeten afleggen, introduceren de twee meerderheidspartijen in Kraainem – Kraainem-Unie en Pro-Kraainem - de website www.kraainemdoingthings.be waarmee ze de **inwoners willen informeren** over het gevoerde beleid. ●

TEKST Luc Vanheerentals - **FOTO** Filip Claessens

Economie op mensenmaat

In deze aflevering van Randlabeur gaan we in op de sociale economie in onze regio. Winst maken staat niet op de eerste plaats, wel de mensen, zowel de werknemers als de klanten van de verbazend diverse bedrijven die in de sociale economie actief zijn.

TEKST Jan Haeverans – FOTO Filip Claessens

Bij sociale economie denken velen wellicht aan de vroegere beschutte en sociale werkplaatsen, waar kwetsbare mensen of mensen met een beperking onder begeleiding een job konden uitoefenen. Veelal ging het om werk waar je weinig scholing of opleiding voor nodig hebt. Die werkplaatsen bestaan nog steeds, maar worden nu maatwerkbedrijven genoemd. Er zijn er heel wat in onze regio. Zo is 3Wplus uit Asse actief in renovatie en klussen, groen en onderhoud, maar ook in monumentenzorg en de restauratie en onderhoud van authentieke druivenserres en alles wat daarmee samenhangt, zoals het telen van serredruiven en het kweken en verkopen van streekige druivenrassen.

Zeer divers aanbod

Het valt op dat nog heel wat andere bedrijven uit de sociale economie het aspect *maatschappelijke meerwaarde* creatief invullen. Zo zet maatwerkbedrijf Amab, met

vestigingen in Asse, Zaventem en Halle, volop in op de circulaire economie, waarin hergebruik van materialen en het omvormen van afvalstromen tot nieuwe grondstof centraal staan. Het resulteerde onder andere in herbruikbare bekertjes en duurzame verpakkingen. Den Diepen Boomgaard in Grimbergen is dan weer een maatwerkbedrijf dat gespecialiseerd is in biologische groenteteelt en voedselverwerking. Ze bieden onder andere groentepakketten aan, ook zelfoogst is mogelijk, en je kunt er terecht in de hoevewinkel.

De Antwerpse sociale-economieonderneming Sense opende in de streek twee buurtrestaurants: een in cultuurcentrum 't Vondel in Halle en een op de welzijnscampus Nieuwenbos in Dilbeek. Iedereen kan er terecht voor een prettig geprijsde, gezonde lunch. Mensen met een OCMW- of participatiepas krijgen er een extra korting. Zo krijgen mensen met beperkte middelen de kans om

uit eten te gaan. De buurtrestaurants stellen ook mensen uit de omgeving tewerk.

Schaalvergroting

Een van de meest tot de verbeelding sprekende initiatieven wordt misschien wel aangeboden door KiemKracht, dat begin dit jaar ontstond uit de fusie van de maatwerkbedrijven Spoor2 en Pro Natura. Zij zetten onder andere het project *Levensbossen* voort, waarmee Pro Natura eerder al was gestart: begraafplaatsen waar de natuur haar gang mag gaan en waar de asse tussen en onder de bomen wordt verstrooid. KiemKracht heeft dan wel zijn hoofdzetel in het Oost-Vlaamse Hamme, het heeft ook een stevige poot in de Vlaamse Rand. En dus verschijnen er ook hier levensbossen. Zo is er al een in Beersel en is er een aangeplant in Lot. Begin oktober opende een natuurbegraafplaats in Ternat. Daarnaast zijn er op nog andere locaties plannen voor levensbossen.

Kringwinkel

Het is maar een greep uit de uitgebreide en diverse activiteiten van bedrijven die in de sociale economie actief zijn. Het allerbekendst is wellicht de Kringwinkel. Ook daar was er kort geleden een fusie: Televil, dat heel wat Kringwinkels in de Vlaamse Rand en omstreken uitbaat, versmolt samen met Spit in Leuven tot ViTeS. Ingrid De Roo, stafmedewerker marketing en communicatie en verantwoordelijke armoedebeleid bij ViTeS: 'Wij willen een duurzame tewerkstelling verzekeren. Daarvoor was een schaalvergroting nodig. Zo heb je bijvoorbeeld maar een sociaal secretariaat nodig voor je hele werking en je kunt betere voorwaarden bedingen bij de verzekering en dergelijke. Ook het wetgevend kader van de sociale tewerkstelling is ondertussen veranderd met het maatwerkdecreet, waardoor we actie moesten ondernemen.'

'Zo'n fusie is een kluwen', weet De Roo. 'Je moet twee verschillende organisaties op dezelfde leest schoeien. Arbeidscontracten moeten eenvormig worden gemaakt. Maar het lukt ons. We kunnen zeggen dat het een succesverhaal is. Ook de omvorming van beschutte en sociale werkplaatsen tot maat-

DE Wirtschaft im menschlichen Maßstab

In dieser Folge von Randlabeur werfen wir einen Blick auf die Sozialwirtschaft in unserer Region. Nicht die Gewinnerzielung steht im Vordergrund, sondern die Menschen, sowohl die Beschäftigten als auch die Kunden der erstaunlich vielfältigen Unternehmen, die in der Sozialwirtschaft tätig sind. Eines der bekanntesten Unternehmen der Sozialwirtschaft sind die Kringwinkels (Second-Hand-Läden). Die Kringwinkels von ViTeS beschäftigten im Jahr 2021 741 Personen, davon gut 500 im Vlaamse Rand und Umgebung. Ingrid De Roo: 'Die Beschäftigung und Ausbildung von Menschen mit geringeren Möglichkeiten steht im Mittelpunkt unserer Tätigkeit. Eine Arbeit zu haben ist einer der Hebel, um der Armut zu entkommen. Sie gibt dem Leben eine Struktur, bietet ein soziales Netz und gibt einem ein Selbstwertgefühl, weil man sein eigenes Geld verdient. Man muss nicht die Hand aufhalten.'

werkplaatsen een aantal jaren geleden was zo'n ingewikkelde operatie (ViTeS baat ook de maatwerkplaats Mivavil in Vilvoorde uit, JH). In de beschutte werkplaatsen werkten voornamelijk mensen met een lichamelijke of mentale beperking terwijl sociale werkplaatsen zich voornamelijk richtten op mensen met een moeilijkere sociale achtergrond, zoals kortgeschoolden of mensen die de taal nog niet zo goed beheersen. De profielen zijn dus heel verschillend. In de Kringwinkels hebben we daarom de werkprocessen opgedeeld in verschillende deelprocessen. Elk daarvan wordt uitgevoerd door een andere groep. Dat is een uitdaging, zeker voor de begeleiders, maar ook dat is ons gelukt, en daar zijn we trots op.'

De Kringwinkels van ViTeS stelden in 2021 741 mensen tewerk, van wie een goede 500 in de Vlaamse Rand en omstreken. De Roo: 'Tewerkstelling en opleiding voor mensen met minder kansen is de kern van onze werking. Het hebben van werk is een van de hefboomen om uit de armoede te geraken. Het zorgt voor structuur in je leven, biedt een sociaal netwerk en geeft je een gevoel van eigenwaarde, want je verdient zelf je geld. Je hoeft je hand niet op te houden.'

Armoedebestrijding

Het sociale aspect gaat veel verder dan dat. 'We zetten echt in op projecten tegen armoede. We zijn gegroeid uit de thuislozenwerking en geven nog steeds materiële steun aan bepaalde doelgroepen. Zo zamelen we bij het begin van het schooljaar boekentassen in. Scholen signaleren ons dat er na de lege brooddozen een nieuw fenomeen opduikt: kinderen die met hun boeken in een plastic zakje naar school komen. Dat is heel stigmatiserend. Die kinderen kunnen we een mooie boekentas aanbieden. Daarnaast zamelen we dekens en truien in voor daklozen, hebben we een actie voor Marokko opgezet, werken we samen met OCMW's, zamelen we kinderen jeugdboeken in naar aanleiding van de Jeugdboekenmaand, enzovoort. Inzetten op armoedebestrijding is heel belangrijk voor ons.'

Wat met de economie?

In de sociale economie zit er natuurlijk ook een economisch luik. Hoe zit het daarmee? 'We zijn een vzw en hoeven dus geen winst te maken of aandeelhouders uit te betalen. Alles wat er aan inkomsten binnen-

komt, wordt opnieuw in de eigen werking geïnvesteerd. Voor elke euro aan subsidie die we krijgen, moeten we zelf bijna 2 euro verdienen om de rekening te laten kloppen. Die inkomsten halen we voornamelijk uit de verkoop in onze winkels. We creëren er heel wat meerwaarde mee. Op economisch vlak in de eerste plaats door tewerkstelling. Een persoon die werkt, kost minder aan de maatschappij. Hij heeft geen uitkering nodig, betaalt belastingen en er worden sociale lasten op zijn loon betaald. Een investering in sociale tewerkstelling levert de maatschappij per persoon ongeveer 12.000 euro winst op. En daarnaast is er natuurlijk nog de ecologische winst. Want door de goederen die wij in omloop houden, stoten we minder CO₂ uit. Vorig jaar spaarden we 7.193 ton CO₂ uit, wat overeenkomt met de verwarming van 2.696 woningen.'

'We zijn sociale economie, maar uiteraard ook economie. De corona-epidemie, de hoge brandstofprijzen, de indexering van de lonen, de krapte op de arbeidsmarkt, de verkeersdruk in de regio, de werken op het viaduct van Vilvoorde, daar worden ook wij allemaal mee geconfronteerd. We moeten daar oplossingen voor vinden om die duurzame

“Tewerkstelling en opleiding voor mensen met minder kansen is de kern van onze werking.

tewerkstelling te kunnen behouden.' Het grote verschil daarbij is dan misschien dat in de sociale economie een en ander toch op een wat meer menselijke manier verloopt dan in de reguliere economie. Of zoals Aart Lehembre van KiemKracht het mooi formuleerde in antwoord op een vraag die we hem per mail stelden: 'We begeleiden mensen naar de reguliere economie. Indien ze bij ons een volledig traject hebben gevolgd en dermate gegroeid zijn om door te stromen, gaan we actief op zoek met hen. Elk jaar stromen er wel enkele mensen door. Er zijn ook mensen die nooit zullen doorstromen, en dat is oké.' ●

De dunne, spannende lijn tussen dans en concert

Met *Into The Open* gooide Voetvolk een bommetje in het door covid ingedommelde podiumlandschap. Het collectief van choreografe Lisbeth Gruwez laat de muzikanten dansen, terwijl dansers zich amuseren in de moshpit. 'Ik vond het fijn om de rollen eens om te draaien.'

TEKST Tom Peeters – FOTO Voetvolk

Na passages bij Anne Teresa De Keersmaeker, Wim Vandekeybus en Jan Fabre richtte Lisbeth Gruwez in 2006 haar eigen dansgezelschap Voetvolk op. Sindsdien schieten de choreografieën alle kanten uit: van Dylan naar Debussy, van dans- naar concertzalen. 'Als kunstenaar heb je het recht om volop te experimenteren. Alleen zo kan je een eigen taal ontwikkelen. Het gevaar daarvan is dat je je kern uit het oog verliest. Maar ook nu nog durven we voor de afgrond gaan staan. Dat het kan scheeflopen, maar we toch proberen, maakt deel uit van onze esthetiek.'

Met die instelling maakte Voetvolk met *Into The Open* één van de dansvoorstellingen die na de lockdown het meest over de tongen ging. Bij de première in de AB in februari 2022 was het nog wat zoeken, geven Gruwez en haar artistieke partner Maarten Van Cauwenberghe toe. Maar hun passage op Pukkelpop was een bommetje. 'In het begin dachten we dat we à la Spinal Tap *over the top* moesten gaan om het publiek te overtuigen. Nu laten we de mensen er eerst even inkomen.'

Doseren

'Het gevaar van zo'n energieke show is dat je direct wil knallen', beaamt Van Cauwenberghe. 'Terwijl je de dansers en muzikanten beter eerst wat tijd geeft om op te bouwen en samen te komen. De voorstelling is gebaseerd op de typische bewegingen die concertgangers maken tijdens een optreden. Maar ook al is je publiek van meet af aan wild enthousiast, je moet niet meteen met een pogo of een wall of death beginnen. Naast een concert blijft het een performance, die je moet doseren.'

Het komt erop neer om de juiste balans te vinden tussen strakheid en dynamiek, tussen gemaakte afspraken en die weer durven loslaten.'

Nieuw lief

'Vergelijk het met een nieuwe lief', vervolgt Gruwez. 'Als je iemand wil veroveren, smijdt je ook niet meteen al je troeven op tafel. Er is een dunne lijn tussen geven en overacting. Tijdens een van de eerste voorstellingen ben ik zelf ook in de val getrapt. Toen zeiden de andere dansers terecht: *Maar jij benadrukt altijd dat we ons moeten inhouden en nu laat je jezelf helemaal gaan.*' (lacht) De voorstelling is heel hard gegroeid sinds de première', zegt danser Misha Demoustier, voor wie *Into The Open* de doorbraak betekende. 'Eerst draaide het vooral om uitpakken. Nu nemen we makkelijker verschillende rollen aan. Lisbeth leerde me om altijd rekening te houden met wat zij de *triangle* noemt: voortdurend afwisselen tussen in jezelf kijken, je omgeving observeren en dat projecteren in hoe je naar de mensen toestapt. De variatie tussen die drie houdt het fris.'

Into The Open is een bastaardkind van de lockdown, een tijd waarin batterijen opgeladen werden, maar de explosie in wachtmodus moest. 'De aanloop naar de voorstelling voelde als een energie-injectie', zegt bassist Van Cauwenberghe, die naast drummer Frederik Heuvinck en gitarist Elko Blijweert – samen Dendermonde – voor de krautrockachtige soundtrack zorgt die sinds dit najaar ook apart verkrijgbaar is. Met het drumstel als kloppende hart zijn dansers en muzikanten naar elkaar toegegroeid. 'Het concept is dat het publiek zich herkent en spiegelt zodat

grenzen tussen muziek en dans vervagen. De repetitieve muziek die soms neigt naar trance is daarbij een hulpmiddel.'

Gruwez: 'Normaal zit Maarten achter de knoppen en sta ik op het podium. Ik vond het fijn om de rollen eens om te draaien. In *Into The Open* vloeit voor en achter de schermen samen. Het is een open plek waar iedereen zichtbaar wordt. Ik vind het ook schoon dat muzikanten die zich weleens durven te verbergen achter hun instrument hier geen schroom hebben en kwetsbaarheid tonen.'

Verbreding en verbinding

Lokte Voetvolk met de succesvoorstelling *Lisbeth Gruwez Dances Dylan* eerder al een poppubliek naar de danszalen, dan ontloopte *Into The Open* zich tot een luis in de pels van rockzalen en festivals. 'Mensen verrassen, blijft essentieel. Dylanfans kregen via ons misschien voor het eerst in hun leven een dansvoorstelling te zien. Aan de andere kant vond ik het jammer dat *Into The Open* minder goed verkocht in ons vertrouwde circuit, vooral omdat programmatoren de neiging hebben om hun publiek te onderschatten. Terwijl de 65-plussers in pakweg het cultureel centrum van Maasmechelen op het einde toch allemaal rechtstonden.'

Recenter bewees Voetvolk met *Nomadics* dat publieksverbreding een aandachtspunt blijft. 'In *Piano Works Debussy* probeerde ik de vrijheid te vinden door tussen de noten te dansen, in *Nomadics* door te gaan wandelen, en de verbindende kracht ervan te accentueren', zegt Gruwez. 'De pandemie heeft me doen nadenken. Misschien is het aangewezen om in de toekomst minder protserig ons product te tonen om daarna snel weer weg te wezen?' •

VR – 24 NOV – 20.30

Into the Open

Voetvolk/ Lisbeth Gruwez

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

Een muzikale reis vertelt door een insider

Paul Lannoy, beter bekend als TLP Troubleman, is een pionier van de Belgische hiphop en deejay-scène. Na bijna veertig jaar feestjes bouwen, gunt hij ons tijdens een theatertournee een blik in zijn muzikale biografie.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Filip Claessens

TLP Troubleman (1972) is een West-Vlaamse Gentenaar en een van de hiphoppioniers en bekendste club-deejays van ons land. Hij werkte samen met Ya Kid K en Flip Kowlier, en bepaalde mee het geluid van legendarische plekken als Culture Club, Decadance, La Rocca en Charlatan.

Theatertour

CC Het Bolwerk in Vilvoorde is het decor voor de try-out van TLP Troubleman Draait en Vertelt, de show met verhalen en muziek waarmee hij op tournee gaat in de theaters. In 2024 zit TLP veertig jaar in de muziek-business. 'Op mijn twaalfde deed ik mijn eerste betaalde performance als breakdancer in club Cirao in Waregem. Ik had het niet van mijn ouders, want die hadden thuis maar twee platen: één van Abba en één van Mireille Mathieu. Maar iets trok me naar de muziek. Ik keek begin jaren tachtig naar films als *Fame* en *Flashdance*, ontdekte breakdance, luisterde naar Funky Town op de radio, en via de dansmuziek ontdekte ik de hiphop. Toen ik vijftien was, playbackte ik op school in Tielt de New Yorkse hiphopgroep Grandmaster Flash and the Furious Five, en trad ik op met Kick The Bass.' Kick The Bass was de posse van rappers, breakdancers en graffitikunstenars waar ook Ya Kid K in zat, die bij Technotronic de wereldhit *Pump up the Jam* inzong.

Resident DJ

Vervolgens richtte TLP samen met DJ Grazhoppa het hiphopcombo Rhyme Cut Core op, één van de eerste Belgische

hiphopbands, die in 1992 de finale van Humo's Rock Rally haalde. Hij zette zijn uitzonderlijke kennis van de Angelsaksische dansmuziek en clubscene ook in als deejay. In het Gentse verzorgde hij de hiphop en r&b sets van partylabels als Bel.Mondo en Eskimo. De legendarische Culture Club werd zijn tweede thuis, maar ook Decadance, La Rocca, Charlatan en veel andere clubs in binnen- en buitenland maakten van zijn diensten gebruik.

'Tussen mijn vijftiende en mijn zestiende was ik constant *on the road* als rapper, daarna heb ik vijftien jaar een deejaycarrière

🗣️ In Draait en Vertelt doet TLP Troubleman het verhaal van veertig jaar muziekcarrière.

gehad waarover ik heel veel kan vertellen. Ik heb de kans gehad om internationaal te draaien. Rond 2000 begon ik ook te draaien op Studio Brussel. Recent is er veel verschenen over de teloorgang van de discotheken in ons land. Ik heb de laatste periode nog meegemaakt. Het mooie was dat je toen als deejay iets kon opbouwen met je publiek. Ik draaide om de twee weken in La Rocca, elke week in Decadance, Charlatan en Culture Club, en de mensen kwamen niet voor één of ander concept maar omdat ze jou wilden horen en wisten wat je draaide. Zo heb ik veel mensen van Franstalig en Nederlandstalig België samengebracht. Starflam kwam

voor TLP naar Gent, Mon Colonel van het Luikse Party Harders heeft ooit gezegd dat ze zonder TLP nooit de culthit *The Pope of Dope* zouden gemaakt hebben met The Subs in Gent.'

Vijftig jaar hiphop

TLP heeft dus genoeg te vertellen tijdens zijn theatershow. Hij zal het publiek ook meenemen door de geschiedenis van vijftig jaar hiphop. Met verhalen over de artiesten die hij ontmoette, over het ontstaan van breakbeats, jungle en drum and base, of over wat hij zijn *pivotal tracks* noemt: platen die essentieel zijn geweest in zijn carrière. 'Het wordt een muzikale reis, ook voor mensen van de nieuwe generatie, waar ik veel interesse merk in de hiphop van de nineties en nillies.' Beelden zijn belangrijk tijdens de show. Artiesten en vrienden zoals Flip Kowlier van 't Hof Van Commerce, die TLP al eerde in zijn hit *Min Moaten*, zullen een woordje doen. 'Daarbij zal het ook gaan over de moeilijke en negatieve aspecten van een carrière als artiest en deejay, zoals de verslavingsproblematiek. Er zullen dus ook *dark moments* in zitten. *I could have been dead plenty of times, but I'm still alive.*' ●

VR - 24 NOV - 20.30

TLP Troubleman Draait en Vertelt

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Aandacht voor groen en zwakke weggebruikers

De N1 loopt vanaf de Nederlandse grens nabij Breda over Antwerpen en Mechelen naar Brussel. Van die 73 km gaan er zes door de Vlaamse Rand op het grondgebied van Vilvoorde. Deels aangelegd onder Spaans bewind in het begin van de 18e eeuw is het een van de eerste verharde wegen – steenwegen dus – in de Zuidelijke Nederlanden.

TEKST Luc Vander Elst – FOTO Filip Claessens

Vanuit Epepegem-Zemst vormt de N1 of Mechelsesteenweg van het industrieterrein Hoge Buizen tot bij de eerste rotonde ook de grens tussen Zemst en Vilvoorde. Vanaf de rotonde loopt de N1 volledig op Vilvoords grondgebied en het moet gezegd: dit is een van de steenwegen met een mooi groen kader en voldoende voorzieningen voor fietsers en voetgangers. Over bijna de hele lengte in Vilvoorde liggen er vrijliggende fietspaden en is er voldoende ruimte voor voetgangers, enkele delen op de meer industriële Schaarbeeklei uitgezonderd. Ook de groenaanleg valt op. Nu eens laanbomen aan de zijkanten, dan weer een groene oase, vaak met bijbehorende grachtjes en brugjes, in het midden van de weg als scheiding tussen de rijrichtingen. Regelmatig ligt er ook een vrije strook voor het openbaar vervoer. Een hele verademing in de rij steenwegen die we in deze reeks tot nu toe hebben beschreven. Een voetnoot bij de verkeerssituatie op de N1 blijven wel de vele opritten voor zwaar vervoer bij de talrijke bedrijven langs deze steenweg. In combinatie met de langs de zijkant geparkeerde auto's hypothekeren die toch nog altijd enigszins de

veiligheid van de zwakke weggebruikers, maar de infrastructuur is alvast aanwezig.

Asiat Park

Bij de derde rotonde, net voorbij het kerkhof van Vilvoorde, valt onmiddellijk het bekende standbeeld *Boerenpaard* van de Vilvoordse kunstenaar Rik Poot op. Het paard sierde 22 jaar het Heldenplein, maar door de wegwerkzaamheden daar moest het tijdelijk verhuizen naar deze rotonde. De terugkeer was gepland voor het voorjaar van 2023, maar de werken zijn nog niet afgerond en dus blijft het stoere kunstwerk hier nog een tijdje de mensen begroeten. Rechts bij deze rotonde vind je de Asiat-site. De voormalige militaire basis krijgt stukje bij beetje een nieuwe invulling als Asiat Park, een publiek park waar de buurtwerking creatief aan de slag is gegaan om er een veelzijdig park van te maken met onder meer een skatestraat, een pizzaoven, een graffitimuur en veel beleefgroen. Centraal rond de ontmoetingsplaats Bar Bâtard ontstonden tal van initiatieven: een koffiebranderij, een herstelatelier, een klimzaal, een fietsatelier, een kruidentuin,

enzovoort. Voor en door de buurt, want de leuke initiatieven ontstaan hier zeer lokaal.

Far West

Vanaf de rotonde gaat de Mechelsesteenweg over in de Hendrik I-lei. Rechts valt apotheek FarMa West op. De naam verwijst naar de wijk die we nu binnenrijden, de Far West, bekend geworden door het lied Vilvoorde City van Kris De Bruyne. Na de Eerste Wereldoorlog was er een grote nood aan woningen. Met Faubourg en de Duchéwijk bouwde de sociale huisvestingsmaatschappij De Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken hier de eerste twee tuinwijken. In de volksmond kreeg de wijk vanaf 1929 de naam Far West. De wijk breidde verder uit en vanaf 2001 werd Far West ook de officiële naam van de wijk. De aaneenschakeling van sociale woonwijken ligt hier achter de aaneengesloten étagebebouwing langs weerskanten van de steenweg. Zo rijden we

De N1 is een hele verademing in de rij steenwegen die we in deze reeks tot nu toe hebben beschreven.

stilaan het centrum van Vilvoorde binnen, een zeer diverse stad, die de laatste jaren sterk inzet op stadsvernieuwing, meer leefbaarheid en groen-blauwe dooradering van het stadsweefsel. Van de vroegere grauwe industriestad is Vilvoorde al geruime tijd op weg naar een meer hippe en leefbare stad. De diversiteit springt direct in het oog, want de opschriften aan de winkels zijn hier niet alleen in het Nederlands, maar net zo goed in het Frans, het Engels of zelfs het Arabisch en het Spaans. Vilvoorde herbergt van oudsher een grote schare Spaanse inwijkelingen.

Naarmate we het centrum van Vilvoorde naderen, wordt het even aanschuiven. Tijd om wat beter rond te kijken en wie dat doet, merkt meteen een aantal mooie burgerwoningen op, sommige in art nouveau of art déco. Waar de Hendrik I-lei overgaat in de Nowélaan ligt de Vilvoordse marktplaats: 40 meter breed en wel 550 meter lang. Hier

FR Une chaussée en faveur de la mobilité douce et l'écologie

La N1 parcourt son chemin de la frontière néerlandaise près de Breda jusqu'à Bruxelles en traversant Anvers et Malines. Sur ses 73 km, six traversent Vilvoorde. Construite en partie sous la domination espagnole au début du XVIIIe siècle, c'est l'une des premières routes pavées des Pays-Bas méridionaux. Il s'agit d'une chaussée qui offre un cadre verdoyant et de nombreux aménagements pour les cyclistes et les piétons. Une véritable bouffée d'air frais parmi les routes que nous avons décrites jusqu'à présent dans cette série. Il y a énormément de choses à voir car la N1 traverse tout Vilvoorde, du site Asiat jusqu'au quartier Far West, en passant par la place du marché, la Leuvensestraat, la Heldenplein et le parc de la ville. Partout, on y remarque des références au passé industriel.

vinden wekelijks twee markten plaats, maar ook de gerenommeerde jaarmarkt heeft hier haar centrale plek. De relatie tussen Vilvoorde en het paard stamt vooral uit deze langgerekte marktplaats, want van oudsher werden hier paardenfestiviteiten georganiseerd. En paardenvlees blijft geliefd in Vilvoorde. Het iconische restaurant De Kuiper is daar het levende bewijs van. Aan die liefde voor voornamelijk paardenbiefstuk danken de Vilvoordenaars trouwens hun bijnaam: pjeirefretters. Wat verder kruist de Leuvensestraat de N1. De Leuvensestraat is de belangrijkste winkelstraat van Vilvoorde, maar langzaam aan trekt leegstand gaten in het winkelaanbod. Baanwinkels, perifere shoppingcentra en onlineverkoop zijn vaak de boosdoeners. Verderop in de Leuvensestraat vind je ook de Onze-Lieve-Vrouw-van-Troost-basiliek, die pas in 2006 tot basiliek werd geroemd, en een rustpunt is in de stad.

Industrieel verleden

De N1 snijdt nu echt door het centrum van Vilvoorde. Rechts in de buurt van het Heldenplein vind je één van de twaalf relictten uit het industriële verleden van Vilvoorde. Samen vormen ze het industriële straatmuseum. Dat ontstond toen cokesfabriek Forges de Clabecq in 1987 voorgoed de deuren sloot. Als blijvende herinnering plaatste het stadsbestuur toen een reusachtige as uit de machinezaal op het pleintje aan de Gendarmeriestraat. De daaropvolgende jaren verschenen er, verspreid over Vilvoorde, nog elf andere relictten. De boormachine, de draaibank, de kammachine, de lintzaag,... Ze zijn allemaal beschilderd door jonge kunstenaars. De twaalf machines samen vormen een fietstocht van 14 km langs het rijke industriële verleden van Vilvoorde.

Bij de kerk van Vilvoorde komen wij in de wegenwerken terecht die de verkeersdoorstroming door Vilvoorde moeten verbeteren. De voormalige twee opeenvolgende rotondes zijn weggehaald en vervangen door kruispunten met verkeerslichten. Tegelijk is er ruimte voor zwakke weggebruikers en krijgt de trambus hier een plek als voorlopig afkooksel van een echte tram.

Stadspark

Vorbij dit kruispunt krijgt de N1 Schaarbeeklei als naam. Wat verderop springt aan de linkerkant het Hanssenspark in het oog, het oudste park van Vilvoorde dat in 1898 werd aangelegd en 6,2 ha groot is. Het park legt de link naar de grote stadsvernieuwingsprojecten van Watersite, maar is op een grotere schaal ook deel van de grote blauw-groene dooradering die

④ De Blauwe Loods of voormalige Focquet-site krijgt een nieuwe bestemming met Vilvoordenaar en voetballer Yannick Carrasco als boegbeeld.

via de Woluwevallei wordt gerealiseerd tussen het Zoniënwoud en het park Drie Fonteinen. De Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Landmaatschappij en het Agentschap voor Natuur en Bos zetten samen in op die blauw-groene verbindingen in en rond Vilvoorde. Aan de overkant van het Hanssenspark ligt de Harensessteenweg, een typisch voorbeeld van de talrijke straten met arbeiderswoningen die Vilvoorde rijk is. Die arbeiderswoningen dateren uit de eeuwwende rond 1900 en dragen soms beklijvende verzen op hun gevels als *Ik leef gerust en werk met lust*.

Aan de Havenstraat wat verderop experimenteerde de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) dan weer met het project Terug in Omloop, waar nieuwe bestemmingen worden gesmeed voor een verouderde en verontreinigde industriële site. De Blauwe Loods of de voormalige

Focquet-site geeft al een aanzet tot die omvorming. Met Vilvoordenaar Yannick Carrasco als boegbeeld kreeg de plek een tijdelijke invulling voor urban sports.

Viaduct en Uplace

Naarmate we verder richting Brussel rijden, krijgen we opnieuw grote nijverheids- en bedrijfsgebouwen met uiteraard de symboliek van het voormalige Renault Vilvoorde. De N1 glijdt onder het befaamde viaduct van Vilvoorde door tussen hoge muren van bedrijven. We komen langs de site waar Uplace had moeten komen en waar nu de ideeën rond Broeklin even moeizaam worden uitgewerkt. Wat verderop, bij Les Fonderies Bruxellois, een verlaten bedrijfsgebouw van de vroegere zware industrie in Vilvoorde, rijden we Vilvoorde uit en leidt de N1 ons Schaarbeek binnen. ●

PODIUM

THEATER

VR - 3 NOV - 20.15

Gelukzoekers

Theater Malpertuis

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO - 9 NOV - 20.00

Eerst

Ellis Meeusen & Pleun Van Engelen

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Tir Arthur

Warre Borgmans & Bo Spaenc

DO - 9 NOV - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 17 NOV - 20.00

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

VR - 10 NOV - 20.00

Bagger

Compagnie Cecilia

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 10 NOV - 20.30

Klink.

Bruno Vanden Broeke

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

WO - 15 NOV - 20.30

Monstera

Compagnie Cecilia

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR - 17 NOV - 20.30

Schaambot

SKaGeN

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 23 NOV - 20.30

The Golden stool or the story of Nana Yaa Asantewaa

Lod & Toneelhuis/Gorges Oclo

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

The Broken Circle Breakdown

Roel Vanderstukken & Lize Ferry

DO - 23 NOV - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZA - 25 NOV - 20.00

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO - 30 NOV - 20.00

Poupehan

De Mannschaft

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

DO - 30 NOV - 20.00

Portici

Silence Radio & Muziektheater

Transparant

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

DO - 30 NOV - 20.30

De Meisje

Jaouad Alloul

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

KIDS

DO - 2 NOV - 14.00

The Little Mermaid

familiefilm

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO - 2 NOV - 15.00

Knor (+6j)

familiefilm

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

VR - 3 NOV - 14.00

Elemental

familiefilm

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZA - 4 NOV - 13.45 EN 16.45

Helden, straffer dan ooit! (+5j)

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 5 NOV - 10.30

Coco (+8j)

familiefilm

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

VR - 10 NOV - 19.30

Hink Stap Spring (+8j)

LOD/ Inne Goris

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 11 NOV - 19.00

Hope (+4j)

Sprookjes Enzo

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 12 NOV - 10.30

Robin Hood

ontbijtfilm

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 12 NOV - 10.30

Ladybug & Cat Noir

familiefilm

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

The Little Mermaid (2/11)

ZO - 12 NOV - 11.00 EN 15.00

Tou dou (+3j)

Eva Binon, Lieselotte De Keyser

& Tina Heylen

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO - 12 NOV - 14.00

Foon (+6j)

dOFt

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR - 17 NOV - 19.30

Boef! (+10j)

De Maan

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 18 NOV - 19.00

Bro's (+6j)

Dimitri Leue, Mona Lahousse, Inge

Paulussen e.a.

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZO - 19 NOV - 10.00

Overconsumptie (+6j)

Dries De Vis & Wout Michiels

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZO - 19 NOV - 11.00

Z van zokken (+4j)

Anna's Seen

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO - 19 NOV - 11.00 EN 15.00

MuurtjeMuurtje(+2,5j)

Nat Gras

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 19 NOV - 14.00

Kunstendag voor kinderen (3-12j)

Dworp, Hanenbos, 02 359 16 00

ZO - 19 NOV - 14.00, 15.15 EN 16.30

Maanvogel (9m-2j)

Klankennest

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 19 NOV - 15.00

Killie Billie (+7j)

Theater FroeFroe

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 19 NOV - 15.00

Pong (+6j)

Steven Solo

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

24, 25 EN 26 NOV - VERSCHILLENDE UREN

Sint en Piet hebben pech

Het Kinderuur

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

ZA - 25 NOV - 13.30 EN 16.00

Met Bumbina in dromenland

Studio 100

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 25 NOV - 19.00

Double You (+7j)

Be Flat

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO - 26 NOV - 10.00

De kleermaker van de Sint (+3j)

De Proefkonijnen

Linkebeek, GC de Moelie,

02 380 77 51

ZO - 26 NOV - 15.00

Een grot vol slijm met een rietje (+7j)

De Maan & hetpaleis

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 29 NOV - 15.00

Sinterklaasconcert (+3j)

De Peatles

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,

02 371 22 62

HUMOR

WO - 1 NOV - 20.00

Words. Beats. Jokes

'Nuff Said

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Aangespoeld

Sven De Ridder Company

WO - 1 NOV - 15.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO - 5 NOV - 14.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO – 2 NOV – 20.30

Viva la muerte! Leve het leven!

An Nelissen & Intgeniep

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

MA – 6 NOV – 20.00

Comedy Club #2.

Johnny Trash

Dilbeek, Lou's Plek, 02 466 20 30

DO – 16 NOV – 20.30

Grind

Kommil Foo

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR – 17 NOV – 20.00

Smaad

Vincent Voeten

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA – 18 NOV – 20.00

Raar hé?!

Gili

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DO – 23 NOV – 20.30

Coach

Arnout Van den Bossche

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,
02 371 22 62

23, 24 25 EN 26 NOV – 20.00 EN 15.00

Pak de poen

Toneelkring De Morgenster

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR – 24 NOV – 20.00

We gaan deur! (+16j)

Nyira Hens, Bruno Vanden Broecke &

Trappeland Talent

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA – 25 NOV – 20.00

Mankracht

Steven Goegebeur

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

DI – 28 NOV – 20.00

Mag ik even?

Kamal Kharmach

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

LITERATUUR

ZO – 5 NOV – 15.00

GIST. Zennegesprek #5

Beersel, Huis Herman Teirlinck,
huisvanhermanteyrlinck.be

MA – 20 NOV – 20.30

**Lize Spit in gesprek met
Melissa Giardini**

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO – 26 NOV – 10.30

Kristien Hemmerechts

Schrijvers op Zondag

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO – 30 NOV – 20.00

Met de wind mee

Wouter Deboot

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DANS

WO – 8 NOV – 20.30

Our solo

ECCE/ Claire Croizé & Aisha Orazbayeva

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO – 23 NOV – 13.30

Glorious Bodies

Circumstances

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR – 24 NOV – 20.30

Into the Open

Voetvolk/ Liesbeth Gruwez

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MUZIEK

VR – 3 NOV – 20.30

Kate Bush Tribute

Oko Yono

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 4 NOV – 20.00

Song Circle

Kris Wauters, Klaas Delrue & Jan De

Campeaere

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZA – 4 NOV – 20.00

In memoriam. Vic Nees

Vlaams Radiokoor, Basaltes & Helicante

Grimbergen, Abdijkerk,

02 263 03 43

ZA – 4 NOV – 20.30

The Ride

DAAN

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 4 NOV – 20.30

Rumi Passion

Osama Abdulrasol Ensemble

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO – 5 NOV – 11.00

Iris Ensemble

Italiaanse barok

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 5 NOV – 15.0

Luc Steeno

Seniorenefeest NCRW

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

**BeatleStory. The Fabulous
Tribute Show**

WO – 8 NOV – 20.30

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

VR – 17 NOV – 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO – 9 NOV – 20.00

Heisse Liebe

Air4Six

Zaventem, Sint-Martinuskerk, 02 307 72 72

DO – 9 NOV – 20.30

Pierre Anckaert

& Stefan Barcaval

Jazz at Felix'

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR – 10 NOV – 19.30

STORM

muziekfestival met o.a. Meltheads,

Nona Problemo

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR – 10 NOV – 20.30

Let me in, let me out

Percossa

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 11 NOV – 20.30

Whisper on the Wind

School is Cool

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

ZO – 12 NOV – 14.30

Gouden Jubilee

Lou Roman Band, Gene Bervoets

en Els Dottermans

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI – 14 NOV – 14.30

De Lassies op cruise

De Lassies

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

WO – 15 NOV – 20.30

150j. Rachmaninov

Liebrecht Vanbeckevoort & Antwerp

Chamber Soloists

Grimbergen, Abdijkerk, 02 263 03 43

WO – 15 NOV – 20.30

Les Negresses Vertes

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO – 16 NOV – 20.00

Marble Sounds + Aure

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DO – 16 NOV – 20.30

Ão

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO – 16 NOV – 20.30

Sit down and listen again

Hooverphonic

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR – 17 NOV – 20.00

Dex in 't groot

Barbara Dex

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA – 18 NOV – 18.00

Wunderkammer #6

met o.a. Fred Frith & Susana Santos

Silva, Ak'chamel

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

ZA – 18 NOV – 19.00

Rockfestival

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZA – 18 NOV – 20.00

Chopin. Pianorecital

Wouter Valvekens

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZA – 18 NOV – 20.00

Winterconcert

Nero's Muzikanten

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

ZA – 18 NOV – 20.30

Chez Gwen

Gwen Cresens, Van het Groenewoud,

Alano Guarin & Geert Van Rampelberg

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO – 19 NOV – 15.00

Beethoven Sonates

Jolente De Maeyer en Nikolaas Kende

Sint-Pieters-Leeuw, Sint-Pieterskerk,

02 371 22 62

DO – 23 NOV – 14.00

De Lassies op cruise

De Lassies

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

VR - 24 NOV - 19.30

Peterschapsconcert

Koninklijke Muziekkapel van de Marine

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR - 24 NOV - 20.30

TLP Troubleman Draait en VerteltVilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR - 24 NOV - 20.30

40j. The Flying PicketsOverijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

ZA - 25 NOV - 19.00

Nagham ZikrayatSint-Pieters-Leeuw, Buurthuis 1601,
02 371 22 62

ZA - 25 NOV - 20.00

Winterconcert

De Eendracht

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO - 26 NOV - 15.00

Claire Chevallier & George van DamBeersel, Huis Herman Teirlinck,
huisvanhermanteyrlinck.be

ZO - 26 NOV - 20.00

Stef Bos. Bloemlezing 2023Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZO - 26 NOV - 20.30

The Music of Ennio Morricone

Ensemble Le Muse

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO - 26 NOV - 20.30

Smaak!

Jeroen De Pauw & Duo Doppio Stile

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

🎧 Anatomie d'une chute (6/11)

FILM

ZO - 5 NOV - 20.00

Luka

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 6 NOV - 20.30

Anatomie d'une chute

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 7 NOV - 14.00

Adieu les cons

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DI - 7 NOV - 20.00

Zeevonk

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 7 NOV - 20.30

Greatest Days

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 7 NOV - 20.30

Four DaughtersGrimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO - 8 NOV - 20.00

Indiana Jones the Dial of Destiny

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO - 9 NOV - 20.00

CoBrA

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

ZO - 12 NOV - 20.00

Juniper

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 13 NOV - 20.30

Blue Jean

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 14 NOV - 20.00

Rose

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 14 NOV - 20.30

Passages

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 14 NOV - 20.30

The Eternal Daughter

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 16 NOV - 13.15

The Color Purple

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

DO - 16 NOV - 15.00 EN 20.00

TárWezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR - 17 NOV - 14.00 EN 20.30

Zillion

Wommel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

Oppenheimer

ZO - 19 NOV - 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 20 NOV - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 21 NOV - 20.00

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DI - 21 NOV - 14.00 EN 19.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 21 NOV - 14.00

RebelsTervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

DI - 21 NOV - 20.00

Baghdad Messi

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 21 NOV - 20.00

My Beautiful Laundrette

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

DO - 23 NOV - 13.30

Beethoven's Christmas**Adventure (2011)**Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06**Barbie**

ZO - 26 NOV - 17.00

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZO - 26 NOV - 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO - 29 NOV - 15.00 EN 20.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DI - 28 NOV - 20.00

Woman Talking

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI - 28 NOV - 20.30

WilDilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43**EXPO**

TOT 5 NOV

Ne mobliez mie.**Filmische expo**FC Bergman
Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
www.kasteelvangaasbeek.be

TOT 5 NOV

Mia Meutermans.**Chair Stories**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 6 NOV

Sean Declerck. Glimpse

Wommel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

8 NOV TOT 4 DEC

Simen Lambrecht. Meetjes

Wommel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

TOT 11 NOV

Paul Kenens

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

13 NOV TOT 2 DEC

André Honnay

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

TOT 10 DEC

Mashid Mohadjerin.**Catch me if you can**

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

TOT 16 DEC

Close Enough. 12 women**photographers of Magnum**

Brussel, Hangar, www.hangar.art

TOT 23 DEC

Koen Broos.**The Baltic Series/ Serie 9**

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

TOT 28 JAN

Shifting sceneries

Drogenbos, FeliXart, 02 377 57 22

TOT 4 FEB

Tschabalala Self

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

📅 De volledige kalender van
november 2023 vind je op
www.randkrant.be

Ouderen in het verzet

Ann Peuteman is journaliste bij het weekblad Knack en verdiept zich al jaren in de positie van ouderen in onze maatschappij. In de documentaire *Rebels* deed ze wat te weinig wordt gedaan: 75-plussers zelf aan het woord laten.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Philip Vanoutrive

Het begon allemaal bij mijn journalistieke werk voor Knack', zegt Peuteman wanneer ze uitlegt hoe ze zich in dit onderwerp heeft verdiept. 'Jarenlang interviewde ik politici, bedrijfsleiders en opiniemakers die al wat ouder waren. In de nagesprekken vertelden ze mij vaak over hun dagelijks leven, waaruit ik besloot dat de manier waarop wij met ouderen omgaan niet klopt. Ik ben dat verder gaan onderzoeken door te schrijven over onderwerpen die hen aanbelangen en hen daarbij stelselmatig te bevragen. Almaar meer ouderen namen zelf contact op om hun verhaal te vertellen of advies te vragen. Ondertussen kan ik er bijna elke avond een lezing over geven. Sommige vervelende dingen aan het ouder worden kunnen we niet wegnemen - zoals lichamelijk achteruit gaan of het overlijden van geliefden - maar op een heel aantal andere vlakken kunnen we er wel voor zorgen dat mensen tot op het einde zelf de touwtjes in handen blijven houden en de persoon kunnen blijven die ze altijd waren.'

De vergeten groep

Peuteman schreef de boeken *Grijsgedraaid, waarom we bang moeten zijn om oud te worden* en *Verplant, waarom het heerlijk wonen kan zijn in het woonzorgcentrum*. Ze geeft lezingen en workshops over de manier waarop we met ouderen omgaan, ook voor verpleegkundigen en andere gezondheidswerkers. In het najaar van 2022 ging de documentaire *Rebels* in première, die ze samen met Brecht Vanhoenacker voor cultuurhuis Victoria Deluxe maakte over het kleine verzet van 75-plussers.

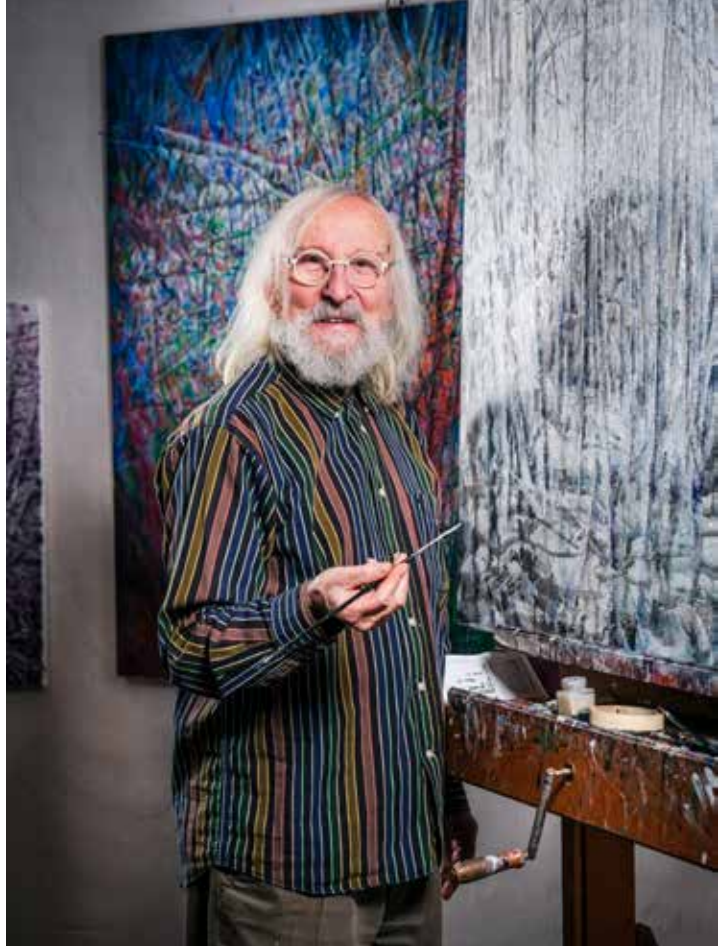
Gelukkig merkt ze dat er al een en ander begint te veranderen. 'Toen ik *Grijsgedraaid* schreef, vond men het bijna exotisch dat ik me met de rechten van ouderen bezighield. Door corona is de blik wat meer op ouderen

gericht, maar zelfs initiatieven die ouderen een stem willen geven, zijn soms nogal betuttelend. Vaak gaat het over ouderen in zorgcentra, terwijl slechts 10% van de tachtigplussers daar woont en we op veel domeinen een heleboel andere dingen moeten aanpakken.'

Ouderen zijn een diverse groep die verlangt naar meer mogelijkheden op het vlak van inspraak, vertegenwoordiging, werk, financiën, mobiliteit, digitalisering, huisvesting. Zelf hebben zij ook veel aan de samenleving te bieden.

Peuteman merkt op dat ouderen politiek ondervertegenwoordigd zijn, dat ze zelden op debatten worden uitgenodigd, en dat ze zich soms zélf onzichtbaar maken omdat ze denken dat die rol in de marge van hen wordt verwacht. Terwijl ze een enorm kapitaal aan kennis en vaardigheden vertegenwoordigen.

Peuteman: 'Wat opvalt, is de enorme drang die veel ouderen hebben om hun kennis in te zetten, weliswaar op hun tempo en hun manier. Maar zelfs in het vrijwilligerswerk zien we discriminatie. Vlak na hun pensioen worden mensen met open armen ontvangen, maar eens de 70 of 75 voorbij is dat meestal gedaan. Neem bijvoorbeeld de conversatietafels en de taalcafés Nederlands waarvoor veel vrijwilligers nodig zijn. Iemand wilde dat doen, maar kon zich niet verplaatsen naar het dienstencentrum van haar dorp. Ik heb dan gebeld om te vragen of de taalcursisten niet naar haar thuis konden komen. Aan die mogelijkheid had de organisatie niet gedacht.'

① Leo De Beul, één van de hoofdrolspelers in *Rebels*.

De drang om zich te laten horen

Worden de belangen van de ouderen dan niet goed behartigd? 'Er zijn genoeg verenigingen, zoals de Seniorenraad of Okra, zoals er ook genoeg onderzoek is naar het leven van oudere mensen, maar er gebeurt te weinig mee. Belangen moeten ook vertaald worden naar een beter beleid en een andere mentaliteit. Maar de media - en ook de politiek - zijn in de eerste plaats op verjonging en frisse gezichten gericht. In onze parlementen zitten amper 65-plussers. Het pleidooi voor een Ouderenrechtencommissaris op Vlaams niveau is niet ideaal omdat ook heel wat bevoegdheden federaal zijn, maar als zo'n commissariaat van de ouderen zelf zou uitgaan, zou het wel het beleid kunnen toetsen en adviseren.'

Over wat we van ouderen kunnen leren als we echt naar hen luisteren gaat de documentaire en het boek *Rebels*. 'Twee jaar geleden deed ik een oproep naar 75-plussers die het moeilijk hebben met de manier waarop er met hen wordt omgegaan, het beleid op hen is afgestemd of de media hen afbeeldt. Daar heb ik honderden reacties op gekregen. Acht zijn in de documentaire terecht gekomen, twaalf in het boek. De ervaringen van de honderden anderen neem ik in mijn lezingen mee.' ●

DI - 21 NOV - 14.00

Rebels. Documentaire

Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

VR - 24 NOV - 14.00

Rebels. Ann Peuteman

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

FAVORIETEN VAN

Ana Monteiro

MOOISTE PLEK**IN BRAZILIË**

Kusten van Ceará, deelstaat in het noordoosten.

FAVORIET GERECHT

Picanha, een sappig stukje rundvlees.

MOOISTE**HERINNERING****AAN BRAZILIË**

De bezoeken aan mijn familie in het binnenland.

er bijzonder groot. Veel mensen leven in erbarmelijke omstandigheden. Het raakt mij nog steeds. Tegelijk heeft het mij gestimuleerd om hard te werken en elke dag het beste van mezelf te geven. Ik heb vier jaar op een cruiseschip gewerkt, gemiddeld 10 tot 11 uur per dag. Ik heb er veel geleerd. Passagiers kwamen vaak gestresseerd aan op de boot. Met oprechte aandacht en een glimlach lukte het me meestal om hen op hun gemak te stellen. Ik heb er geleerd om negativiteit te negeren. Dat pas ik vandaag nog steeds toe.'

Graantje per graantje

Hoe is ze erin geslaagd om vlekkeloos Nederlands te praten? 'Ik volgde twee jaar les aan het Centrum voor Levende Talen (CLT) in Leuven. Een prima opleiding die wel heel wat inspanningen en doorzettingsvermogen vraagt. Je met hart en ziel voor iets inzetten, leerde ik van mijn moeder. Zij heeft heel haar leven hard gewerkt om mijn zus en mij alle kansen voor een beter leven te geven. Ze toonde nooit hoe moeilijk ze het had. Eén van haar favoriete uitdrukkingen was: *graantje per graantje vult de kip haar maag*. Anders gezegd: stapje voor stapje zul je geraken waar je wil komen. Ze leerde ons onszelf te aanvaarden zoals we zijn en benadrukte dat we uit onze fouten moesten leren. Want: *every winner was once a beginner*. Ze deed ons inzien dat gevoelens komen en gaan. Of het nu vrolijkheid is of verdriet. Het zijn emoties die net als wolken verschijnen, maar ook weer verdwijnen.'

Lang leve Sint-Hubertus

Vorig jaar werd Monteiro moeder van een zontje. Zijn komst doet haar beseffen hoe snel de tijd gaat. 'Hij groeit snel, we hebben geen tijd te verliezen met klagen. De tijd dat we hier zijn, hebben we nodig om een verschil te maken.'

Met deze levenshouding valt het niet te verwonderen dat ze ook veel positieve dingen ziet in onze Belgische samenleving. Zaken die voor ons misschien vanzelfsprekend zijn. 'In België zorgt de overheid voor zijn burgers. Ik denk bijvoorbeeld aan sociale woningen, de vele culturele activiteiten, de opleidingen Nederlands,...' Een activiteit waar Monteiro naar uitkijkt, zijn de jaarlijkse Sint-Hubertusfeesten in oktober. 'Zo'n evenementen werken verbindend, al vele jaren. Ze vertellen ons hoe sommige wezenlijke dingen de tijd trotseren.' ●

Lach naar het leven

Braziliaanse positiviteit. Daarmee staat Ana Monteiro in het leven. En daarmee begon ze zes jaar geleden Nederlands te leren, zodat ze vandaag de bezoekers van de bibliotheek in Tervuren met een warme glimlach én in het Nederlands te woord kan staan.

TEKST Nathalie Dirix – FOTO Filip Claessens

Ana Monteiro haar loopbaan in de bibliotheek van Tervuren begon in 2017 als vrijwilligster. Tussen de boeken vertoeven in een omgeving waar je mensen van allerlei culturen ontmoet, dat zag ze wel zitten. 'De culturele verschillen tussen mensen boeien me. Hoe beter je die verschillen begrijpt, hoe beter je de mensen kunt helpen. En hoe meer je gaat

inzien dat we uiteindelijk veel meer op elkaar lijken dan we soms denken.'

Negativiteit negeren

Veel Brazilianen bekijken het leven van de zonnige kant. 'Het zit in ons DNA om positief te zijn, niettegenstaande Brazilië heel wat miserie kent. De kloof tussen rijk en arm is

EN Bridging cultures through language and optimism

Ana Monteiro embraces the spirit of Brazilian optimism in her life. Her positive outlook inspired her to learn Dutch six years ago so now she can greet visitors to Tervuren library with a warm smile and speak to them in Dutch. Ana Monteiro began her career in the library in 2017 as a volunteer. She loved the idea of spending time among books in an environment where she could meet people from all walks of life. 'Cultural differences among people have always intrigued me. I believe that by gaining a deeper understanding of these differences, we can provide better support to individuals. And the more you come to realise that we actually have more in common with each other than we sometimes think.'